

Samsun Tarımında Yeni Ufuklar

SAMTİM

NİSAN 2017

SAYI : 57

ISSN : 1305-7588

SERA SİGORTASI

Mağdur olmamak için; seranızı ve içindeki bitkisel ürünlerinizi dolu, deprem, taşıt çarpması ile fırtına, hortum, yangın, heyelan, sel ve su baskını, kar ve dolu ağırlığı risklerine ve sera konstrüksiyonu, örtü malzemesi ve sera içindeki teknik donanımda meydana gelen zararlara karşı sigortalatın.

TARSİM
PRİMİN
YARISI
DEVLETTEN

Sera Sigortası

tarsim.gov.tr
444 82 77

TARSİM®
TARIM SİGORTALARI HAVUZU

Samsun İl Gıda Tarım ve Hayvancılık
Müdürlüğü Adına

Sahibi
Nail KIRMACI
İl Müdür V.

Yazı İşleri Müdürü
Erol BAŞ

Yayın Kurulu
Erol BAŞ
Lale BAYKAL
Fuat COŞKUN
Bayram AY
Bekir KARAOSMANOĞLU
İcabi ÇAĞAN
Orhan ŞANLI
Semra GÜLTEN
İsa SEZGİN
Arzu KARACA AYTAÇ
Ahmet ŞENOĞLU

Fotoğraflar
Recep YAPINCAK

Yönetim Yeri Adresi
Samsun İl Gıda Tarım ve Hayvancılık
Müdürlüğü
Kılıçdede Mh. Abdülhakhamit Cd.
No.7 55060 İlkadım/Samsun

Telefon
0 362 231 37 00 / 270

Fax
0 362 233 21 63

e-mail
samsun@tarim.gov.tr

web
http://samsun.tarim.gov.tr

ISSN 1305-7588

Samsun İl Gıda Tarım ve Hayvancılık
Müdürlüğü Yayını Olan SAMTİM
Dergisi Yaygın Süreli Yayıdır

Dizgi/Baskı
Kardeşler Ofset & Matbaacılık
Pazar Mh. Necatiefendi Sk. No.41
Tel: 4320688 İlkadım/SAMSUN
www.kardeslerofset55.com

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	2
ŞAP HASTALIĞI NEDİR ?	3
BUZAĞILARIN BAKIM VE BESLENMESİ	5
BAMYA YETİŞTİRİCİLİĞİ	8
SAMSUN İLİ FLORA VE FAUNASI	12
RÖPORTAJ	15
HABERLER.....	18

samsun.tarim.gov.tr

Milli ekonominin temeli ziraattır. Bunun içindir ki tarımda kalkınmaya büyük önem vermekteyiz. Köylere kadar yayılacak programlı ve pratik çalışmalar bu amaca ulaşmayı kolaylaştıracaktır.

H. Atatürk

Kıymetli Samtim Okurları,

İçinde bulunduğumuz bahar ayları, tarımsal faaliyetlerin ivme kazanması itibarıyla önemli bir süreçtir. Bu günler toprağın uyandığı, tabiatın canlandığı, yeşilin en güzel tonlarının pembe- beyaz çiçeklerle harmanlandığı, toprak kokusunun nisan yağmurlarına karıştığı görsel ve işitsel bir şöendir aynı zamanda.

Bu uyanışla birlikte yeni bir üretim sezonu başlarken, çiftçilerimiz için de pek çok güzel gelişme yolda diyebiliriz. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızın 2017 yılında uygulamaya geçireceği 'Milli Tarım Projesi'nde detaylar belli olmaya başladı. Bitkisel üretimde yeni bir modele geçileceğinin müjdesi verilen projede, artık belirlenen ürünler belirlenen havzalarda üretilecek. Üreticimizin gelir ve refah düzeyini artırması hedeflenen bu modelde, parçalı arazilerin birleştirilmesi, verimin artırılması amaçlanmakta. Hangi bölgenin, hangi ürüne uygun olduğununtitiz çalışmalarla belirlendiği tam 941 havzada bölgelerin üretim potansiyellerine göre ekimler söz konusu olacak, çiftçiye alternatifli ürünler sunulacak. 2017'de buna destekler de buna göre verilecek.

Milli Tarım modeliyle, on yıllardır uygulanan ithalata dayalı hayvancılık anlayışı ortadan kaldırılacak. Kamu ve özel sektör eliyle damızlık çiftliklerinin kurulmasıyla, hayvancılık yapmak isteyenler istediği cins ve ırk hayvanı buralardan seçip alacak. Böylelikle yaygın bir şekilde hayvan ithal eden değil, artık üreten sisteme geçilecek.

Bir diğer projemiz olan Genç Çiftçi Projesi, içinde bulunduğumuz 2017 yılında da 18- 40 yaş arasındaki üreticilerimize aynı ve nakdi hibeler sağlamaya devam ediyor. Proje, bir yandan çiftçilerimizi maddi açıdan desteklemeyi hedeflerken, sosyolojik tarafıyla da üretimde etkin genç nüfusun köyden kente göçünü azaltmayı hedefliyor. Proje ile 2016 yılında Türkiye genelinde yaklaşık 15.000 genç çiftçiye çeşitli 450 milyon TL'lik hibe kullandırıldı. Bu bütçenin 337 milyon TL'si büyükbaş/küçükbaş hayvancılık projelerinde, 68 milyon TL'si arıcılık ve kanatlı projelerinde, 45 milyon ise bitkisel üretim projeleri için kullandırıldı.

İlimiz rakamlarına gelince; projenin ilk uygulama yılı olan 2016'da Samsun'da 8675 başvuru olmuş, İlimize tahsis edilen ödenek çerçevesinde 239 adet proje sahibi genç çiftçimiz hibe almaya hak kazanmıştır. Bunlardan 183 adet projenin sahibi de kadın çiftçimiz olup genç çiftçilerimiz toplamda 7.170.000,00 TL tutarında hibeden yararlanmıştı.

2017 yılı için ise programın bütçesi 483 milyon TL olarak belirlenmiş olup, 16.100 genç çiftçimize hibe desteği verilecek. Bu bütçenin 330 milyon TL'lik kısmının en az 11 bin genç çiftçiye büyükbaş/küçükbaş projeleri kapsamında verilmesi planlanıyor. Bu kapsamda genç çiftçilere en az 51 bin büyükbaş ve 100 bin küçükbaş hayvan dağıtılacak. Bu kapsamdaki hayvanlar geçen yıl olduğu gibi yine TİGEM tarafından temin edilecek.

Bu yıl, diğer yıldan farklı olarak tesis yapımı konusu da projeler içerisinde yer alacak ve genç çiftçilerin finans ihtiyacını gidermek amacı ile Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından daha etkin kredi kullanımı ve anahtar teslim proje gerçekleştirmeleri sağlanacak.

Sonuç olarak diyebiliriz ki bütün bu çalışmalar ve yukarıda bahsi geçmeyen çok daha fazlasıyla hedeflenen, sadece ve sadece siz değerli üreticilerimizin refahı ve memnuniyetidir. Hayırlı ve uğurlu olmasını diliyor, birlik beraberliğimizin bereketle harmanlandığı bir üretim sezonu diliyorum.

Nail KIRMACI

İl Müdür V.

ŞAP HASTALIĞI NEDİR ?

Şap hastalığı ülkeler arası canlı hayvan ve hayvansal ürün ticaretini olumsuz yönde etkileyen, büyük ekonomik kayıplara neden olan, çift tırnaklı hayvanların akut ve çok bulaşıcı viral bir hastalığıdır. Şap hastalığı halk arasında tabak hastalığı ya da tabak hastalığı olarak da telafuz edilir.

Şap virusu, antijenik olarak değişkenlik gösteren viruslardan biridir ve 7 farklı serotipi (A, O, C, Asia 1, SAT1, SAT2, SAT3) vardır.

Bu serotipler çok sayıda alttip ve varyanta sahiptir. Diğer tek iplikçikli RNA viruslarında olduğu gibi şap virusu da doğal şartlarda yüksek mutasyon oranına sahiptir. Antijenik varyasyon en çok A tipinde belirgindir. Bunu O ve C tipleri takip eder. Asia 1 suşları arasında da önemli antijenik varyasyonlar tespit edilmiştir. Bu çeşitlilik, hastalıkla mücadelede aşı kullanımını güçleştiren bir etmendir. Sınırlı sayıda bulunan aşı suşları, dünyanın farklı bölgelerinde, bazen aynı bölgede mevcut viruslar için etkili bir koruma sağlayamaz.

Düşük ısı derecelerinde stabil olan şap virusu 50 OC'nin üzerinde kısa sürede inaktive olur. Şap hastalığına dirençli köpek ve at gibi hayvanlar hastalığın mekanik olarak taşınmasında rol oynayabilirler. Evcil ve vahşi çift tırnaklı hayvanlar şap hastalığının doğal konakçılarıdır. Bu hayvanlar arasında sığır, koyun, keçi, domuz, manda, deve sayılabilir. Direkt temas, enfekte ve duyarlı hayvanlar arasında en yaygın bulaşma formudur. Şap hastalığı mihraklarının yaklaşık %95' inde bulaşma direkt temasla olur. Birbirlerine çok yakın mesafede bulunan hayvanlar arasında oluşan aerosol bulaşma direkt temasın en önemli yoludur. Şap virusu

Direk temasla bulaşma

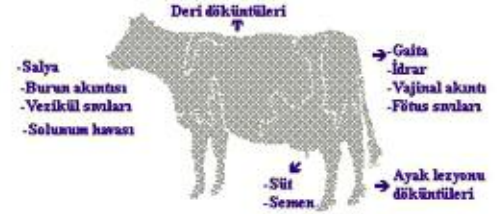
* % 95

* Aerosol bulaşma

* Hayvan hareketleri

- Klinik semptomlu

- Hastalığı atlatmış

hayvanların soludukları havada enfeksiyondan beş gün sonrasına kadar bulunabilmektedir. Sığırlar geniş solunum hacimleri ile hava yolu ile enfeksiyona en duyarlı olan hayvanlardır. Şap hastalığı ergin sığırlarda genellikle öldürücü değildir. Ancak; buzağılarda virusun doğrudan kalp kası üzerine etki göstermesi sonucu ani ölümler olur. Şap hastalığı ağız, ayak ve memelerde yaralarla klinik belirti gösterir. Belirtiler önce kabarcık şeklinde olup, sonra kabarcıkların sıyrılması sonucu yaralar ortaya çıkar. Hastalık ağızdan ip gibi salya akması, ağız şapırtısı, topallık ve dişilerde meme uçlarındaki yaralarla karakterize olup, ergin hayvanlar genellikle iki hafta içinde klinik olarak iyileşirler.

Türkiye'de şap hastalığı mihraklarında yapılan incelemelerde, hastalığın en yaygın bulaşma yolunun direkt bulaşma olduğu bildirilmiştir. Bu bulaşma şeklinde genellikle hayvan hareketleri ve hayvan pazarlarının önemli rolü olduğu düşünülmektedir.

Şap hastalığının en önemli epidemiyolojik özelliklerinden birisi de virusun hava yolu ile çok uzak mesafelere taşınması nedeniyle hastalığın yayılmasıdır. İnsan ve hastalığın konakçısı olmayan hayvanlar (kuşlar, fareler, vs.), kontamine

materyaller (yem, ot, su, vs.), nakil araçları, et, et ürünleri, süt, süt ürünleri, suni tohumlama ve embriyo transferi enfeksiyon kaynağı olabilir. Hasar görmüş boynuzlaşmış epitel dokusuna direkt virus girişi dışında, farengeal bölge enfeksiyonun primer bölgesidir. Viremiden veya klinik belirtilerin görülmesinden 1-3 gün önce bu bölgede virus tespit edilebilir. Hedef dokulara (ağız, deri ve dilin boynuzsuz epiteli) taşınan virus burada depolanır ve ikinci replikasyona başlar. Viruse karşı konakçı reaksiyonu, klinik belirtilerin görülmesinden 3-4 gün sonra, özellikle antikor yanıtı şeklinde tespit edilir.

Enfeksiyonun ağır seyrettiği durumlarda, veziküller genişler ve yara şeklini alır. Veziküllerin içi açık renkte seröz sıvı ile doludur. Veziküller genellikle kabuklaşır ve bu kabuklar yaklaşık 24 saat sonra düşer. Kabukların ayrılmasından sonra kırmızı renkte ülserler açığa çıkar. Birkaç gün sonra lezyonlar üzerinde nekrotik epitel parçaları meydana gelir. Özellikle ağız bölgesinde ve dil üzerinde hastalığa özgü granülasyon dokusu oluşur. Bazı şap virususları, genç hayvanlarda kalbe büyük zarar vererek akut miyokarditise yol açar. Hastalığın ilk devresinde viremiden dolayı hayvanlarda ateş görülür. Daha sonra ağızda veziküllerden dolayı iştahsızlık ve depresyon görülür. Şap virusunun en çok yayıldığı dokular özellikle ağız, ayak ve meme epiteleridir. Genç hayvanlarda ilk belirti yüksek ateştir. Bunu ağız mukozasında, ayaklarda tırnak arası ve korona bölgesinde, memelerde veziküllerin oluşumu takip eder. Sığırlarda ağız lezyonları koyun, keçi ve domuzlardan daha şiddetlidir. Ağızda bol salya mevcut olup, mukoza kırmızı ve sıcaktır. Dil ve dudakların iç yüzeyinde, yanak, dişetleri ve damakta veziküllerin oluştuğu görülür. Koyunlarda klinik belirtiler hafif seyreder. Virus miktarına bağlı olarak hastalığın inkubasyon süresi 2-14 gün arasında değişmektedir. Koyunlarda belirtiler sığırlardakine benzermektedir; fakat daha hafif seyreder ve bazen varlığı bile anlaşılamaz. Aşının hastalığı kontrol yeteneği, üretilen spesifik antikor düzeyi ile orantılıdır. Aşının potansi aşılama programı, spesifik immün yanıt ve yeniden maruz kalmanın sıklığı ile ilgili olduğu kadar saha ve aşı suşunun antijenik yakınlığı ile de ilişkilidir.

Ülkenin genel olarak şap hastalığından korunması için alınacak önlemler, hayvan hareketlerinin kontrolü, kordon konulması ve hastalık çıkmış bölgelerdeki yolların hayvan hareketlerine kapatılması olabilir. Bakanlığımız Şubat ayında "Şap Hastalığı ile Mücadele ve Toplu Aşılama Kampanyası" başlatmış bulunmaktadır. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik şapla mücadelenin Edirne'den

Kars'a bir seferberlik halinde başladığına vurgu yaparak, "Et, beslenme kültürümüzün ve sofralarımızın vazgeçilmez besini. Etten vazgeçmek dünyada ve ülkemizde söz konusu değildir. Türkiye'ye baktığımızda ülkemizde ciddi bir hayvancılık potansiyeli olduğunu görüyoruz. 14,6 milyon hektar meramız var" dedi. Çelik, hayvancılıkta gerekli sağlık kurallarına yeterince uyulmadığı için yılda 350 - 400 bin buzağının öldüğünü bildirdi. 400 bin buzağı ölecek, 500 bin hayvan ithal edeceksin. Niye 400 bin buzağı kurtarmak varken 500 bin hayvan ithal edelim. Şap hastalığıyla mücadelenin amacı buzağı ölümlerini durdurmak ve bir anlamda da dışarıya bağımlılığımızı ortadan kaldırmaktır. Şap hastalığıyla mücadeleyi büyük seferberlik halinde Edirne'den Kars'a başlatıyoruz" dedi.

İlimizde 2016 yılında 29 şap mihrakı tespit edilmiştir. 2017 yılında bugüne kadar 1 aktif olmak üzere 2 adet şap mihrakımız bulunmaktadır. 2017 yılı Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve Hayvan Hareketleri Kontrolü Programında hedeflenen 315.250 büyükbaş hayvandan 278.445'i aşılanmış olup ilkbahar dönemi şap aşılması programımız halen devam etmektedir.

BUZAĞILARIN BAKIM VE BESLENMESİ

Sığır yetiştiriciliğinde temel esaslardan birisi her inekten yılda bir kez sağlıklı yavru alınmasıdır. Sağlıklı bir buzağı elde etmek gebelik döneminde ananın uygun bakım ve beslenmesiyle başlar. Buzağının temiz bir ortamda doğumuyla beraber devam eder. Yeni doğan genç hayvan, vücudu için gerekli olan birçok maddeyi üretemeyecek durumdur.

Doğum gerçekleşir gerçekleşmez yavrunun nefes alıp almadığı kontrol edilmelidir. Ağız ve burnundaki müköz (sümüksü) kalıntı temizlenmelidir. Gerekirse solunumu uyarmak üzere buzağı başı aşağı gelecek şekilde sallandırılmalı, baş bölgesine soğuk su uygulanmalı ve/veya dili birkaç kez hafifçe çekilip bırakılmalıdır. Göbek kordonu dipten kopmamış ise karnına en yakın kısımdan başlayarak kordon aşağıya doğru sıvazlanmalı ve içindeki sıvı boşaltılmalıdır. Daha sonra içine tentürdiyot akıtılan göbek kordonu, karına 4-5 cm uzaklıktan antiseptiğe batırılmış bir ipe bağlanmalı ve bağlanan noktanın 3-4 cm altından temiz bir makasla kesilmelidir. Doğum esnasında dipten kopmuş veya kesilen göbek kordonu bölgesine, üç gün boyunca günde iki kez tentürdiyot sürülmelidir. Normal bir buzağı doğumundan yarım saat sonra ayağa kalkar ve bir saat içerisinde annesini emmeye çalışır. Buzağı emmeden önce, anasının meme başları ve çevresi ılık sabunlu suyla yıkanıp, temiz bir bezle kurulmalı ve hızla emzirmeye çalıştırılmalıdır. Yeni doğmuş buzağının doğar doğmaz yarım saat içinde 1-2 litre ağız sütü (kolostrum) almaları sağlanmalıdır. İlk 24 saat içinde vücut ağırlığının %8-10'u olan 4-6 litre ağız sütü içirilebilir. Ağız sütü; hastalıklara karşı bağışıklık için gerekli olduğu kadar, vücut ısısının ayarlanması ve annenin karnında iken bağırsaklarda biriken dışkı kalıntılarının kısa sürede dışarı atılmasını, buzağının ihtiyaç duyduğu yüksek

düzye enerji, protein ve vitamin-A açısından önemlidir. Buzağının ilk üç gün içinde günde iki kez 2-3 litre ağız sütüyle beslenmeleri sağlanmalıdır. Doğuma yaklaşık beş hafta kala meme bezinde başlayan kolostrum salgılamaya, gebeliğin son iki haftasında maksimum seviye ulaşır. Buzağı doğduğunda ise aniden durur. Kolostrum, doğumla beraber memeden sağılan son derece komplike bir salgıdır. Kolostrum (ağız sütü), normal süte göre 2 katı kuru madde, 3 katı mineral ve 5 katı protein içerdiği gibi yüksek oranda; buzağının acil ihtiyacı olan vitaminler, enerji, büyüme faktörleri, hormonlar ve hastalıklardan korunmasına yardım eden bağışıklık maddelerine (IgG) sahiptir.

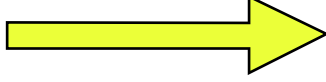
BUZAĞILARIN BARINDIRILMASI

Buzağının barınaklarına özen gösterilmelidir. Buzağılara doğumdan hemen sonra yaşamlarını sağlıklı olarak sürdürebilecekleri barınak koşulları sağlanmalıdır. Buzağılar doğar doğmaz ya da en geç 24 saat içerisinde annelerinden ayrılmalı ve ayrı bölmelerde barındırılmalıdır. Buzağılar bir arada barındırılacaksa buzağı başına 2-3 m² iyi altlığa sahip bölmeler sağlanmalıdır. Buzağılar günde en az 18 saat yatarlar, bu nedenle dinlenmek için temiz bir hava ile iyi bir yatak (temiz, kuru ve yumuşak) olmazsa olmazdır. İneklerin bulunduğu ortamda çoğalma imkanı bulan zararlı mikroorganizmalar ve parazitlerin buzağılara bulaşmaması için buzağılar doğar doğmaz, yetişkin hayvanlardan kesinlikle ayrı kontrollü bir ortamda 8 hafta süreyle barındırılmalıdır. Buzağı barınakları hakim rüzgarlara karşı korunaklı, temiz, havadar, kuru ve aydınlık olmalı; buzağılar kesinlikle hava cereyanında (hava koridoruna sokulan elin üzerinde hava akımı belirginse, ortamda hava cereyanı vardır)

Ağız Sütü (Kolostrum)

- * Doğumdan hemen sonra
- * Sık sık
- * Tam ölçüsünde
- * Taze verildiğinde

Dengeli ve Ekonomik Besleme

kalmamalıdır. Buzağı kulübeleri/bölmeleri, yaz ve kış mevsim koşulları göz önünde bulundurularak gerekirse hareketli/portatif tente ve çatı sistemleriyle iklimlendirilmelidir. Nem ortamın havasının bozulmasında ve buzağının ıslanmasına neden olacağından barınaklarında nem düzeyinin % 75 'in üzerine çıkmasına izin verilmemelidir. İyi drenaj ve havalandırma ile ortamdaki nemin yükselmesi önlenmelidir. Barınak sıcaklığı 16 o C' den fazla olmamalıdır. Buzağının altında her zaman kuru ve temiz altlık olmalıdır.

Buzağı kulübesinin yönü kış aylarında güneşten en iyi yararlanmayı sağlaması bakımından güneşe, yazın ise aşırı öğlen güneşine maruz kalmaması için doğuya bakacak şekilde yerleştirilmelidir. Kalsiyum ve fosfor metabolizmasında rol alarak, kalsiyum ve fosforun bağırsaklardan emilimine yardım eden D Vitamini; buzağıda kemik ve iskelet gelişimi kadar bağışıklık sisteminin güçlenmesinde aktif rol oynadığı unutulmamalıdır. D vitamini yetersizliğinin en önemli sebepleri arasında güneş ışığına yeteri kadar maruz kalmama yer almaktadır. Kulübelerde yetişen buzağılar; temiz hava ve bol güneşin yanı sıra bölgenin tabi şartlarına daha iyi adapte olduklarından, yetişkin döneminde de hastalıklara karşı daha dirençli olurlar.

Anadan sağılan ağız sütü en az 3-4 gün daha yavruya kova ya da emzikle verilmelidir. Ancak buzağının ana ile beraber olması daha fazla sakıncaya neden olur. Çünkü buzağı anasını gereğinden fazla emebilir ve bu fazla süt ishale yol açabilir. Ayrıca buzağı ve inek birbirlerine alışacaklarından ayrılmalrı daha fazla stres yaratabilir. Buzağının kova ya da emzikli beslemeye alışması daha güç olur. Ağız sütünü takiben 1-3 ay arasında sıvı gıdalarla beslenmelidir. (taze süt, yağsız süt, ekşitilmiş ağız sütü ve süt ikame yemleri)

BUZAĞILARDA SİNDİRİM

Sütün yanında sadece buzağı başlangıç yemi ya da kesif yem tüketen buzağılarda; doğumu takip eden 5-6 haftadan itibaren rumende asidoz tarzında bir takım sindirim sistemi rahatsızlıkları ortaya çıkabilmektedir. Geviş getiren hayvanlarda mide dört bölmeden oluşur. Bununla beraber buzağının midesi dört bölmeli olduğu halde hayatlarının ilk dönemlerinde tek mideli hayvanlar gibi midesinin bir bölümü çalışır. Emdiği süt ön mideye uğramadan asıl mideye geçer. Buzağının sütle beslenmesi döneminde şu noktalara dikkat edilmelidir:

1.Günlük verilen süt miktarı buzağının canlı ağırlığının % 10'unu geçmemelidir. İhtiyacın altındaki süt miktarı beslenme yetersizliğine yol açtığı gibi fazla sütte ishallerine neden olur.

2.Verilen sütün sıcaklığı 37-40oC derece dolayında olmalıdır.

Sıvı gıdaların iki öğünde verilmesi günde iki defa gözlem yapma açısından daha faydalıdır. Bu sayede kısa sürede gelişen hastalıklara karşı müdahale etme şansı artar. Süt kovaları ve emzikler her besleme sonrasında mutlaka iyice yıkanıp, durulanarak temizlenmelidir.

BUZAĞILARIN BAŞLANGIÇ YEMLERİ

Buzağılar bir haftalık olduklarında toz halindeki kuru yemleri yemeye başlarlar. Üç, dört haftalık olduklarında bu yemden tam olarak yararlanır duruma gelirler. Ancak buzağılara verilecek yemlerin inek yeminden farklı ve daha yüksek değerli olması gerekir. İşte bu yeme buzağı büyütme yemi denmektedir.

Erken yeme alıştırmak için buzağının ağızları dolayına bir miktar toz halindeki yem sürülür, ya da süt kovalarının dibine bir miktar yem konulur. Buzağı önceleri farkında olmadan yediği bu katı yemi sonraları aramaya başlar. Yüksek düzeyde sindirilebilir buzağı büyütme yemlerinin verilmesi işkembesinin hızlı bir şekilde gelişimini sağlar.

Buzağının sağlıklı olarak doğması ve büyümesi büyük ölçüde doğum öncesi, doğum ve doğumun hemen sonrasında ana ve yavruya uygulanacak özenle çok yakın ilişkilidir.

Buzağuların sütten kesilmeden önce 100 kg'lık vücut ağırlığı için en az 1 kg buzağı başlangıç yemi tüketmeleri sağlanmalıdır. Uygun bir buzağı bakım ve beslemesi ile 4 aylık yaşta tam ergin bir hayvanın sindirim ve işkembe sistemi ölçüsüne ulaşmış olur. Uygulanan yemleme yalnız ağırlık artışı sağlamak yönünde değil, aynı zamanda diğer gelişmeleri de sağlamalıdır.

KURU OT

Buzağular ikinci haftadan itibaren azar azar kuru ot yemeye başlar. Buzağılara verilmesi en uygun olan kuru ot yapraklı, iyi kurutulmuş, yumuşak kuru yoncadır. Kuru ot yada yonca hayvanların önünde yiyebileceği kadar bulundurulmalıdır. Genç yaşta kuru ot yiyen buzağılarda işkembenin çalışması ve gelişmesi daha erken şekillenir. Bu da buzağının sağlığı yönünden yararlıdır. Buzağının önüne her gün yeni ot konulmalı, bir önceki günden kalanlar yemlikten alınıp daha yaşlı hayvanlara verilmelidir.

Dört aydan sonra buzağı rasyonunun en önemli bölümünü kuru ot oluşturur. Buzağılara gereğinden fazla kaba yem verilmesi karın sarkıklığına neden olur. Kaba yeme düşkün olan buzağılarda bu gibi istenmeyen bir vücut yapısının oluşmaması için hayvana verilen kaba yemler sınırlandırılmalıdır. 3 aylık yaşta küçük olan hayvanlara su içeriği yüksek olan silaj ve taze mera otları verilmemelidir. Bu yem tüketimini sınırlar ve büyümeyi olumsuz etkiler. Buzağılara temiz ve taze su 4. günden itibaren verilebilir. Sıvı yemler yanında su verilen hayvanlarda yem tüketimi arttığından hayvanların gelişiminin daha iyi olduğu gözlenir. Tuz ihtiyaçlarını karşılamak için uygun kaya tuzu ve yalama taşı kolayca erişebilecek yerlere konulmalıdır.

3-4 aylık olan buzağılara Brucella ve bölgede görülen diğer hastalıklar için aşı tatbik edilir. İç ve dış parazit mücadelesi yapılır.

BUZAĞILARIN İSHALDEN KORUNMASI

Buzağular ilk beş haftada hastalıklara karşı çok hassastır. Sindirim ve solunum sistemi hastalıklardan korumanın en etkili yolu buzağıya zamanında kaliteli kolostrum sunulmasının yanı sıra işletmede ödünsüz hijyen gereklerine uymaktır.

Bazı yetiştiriciler, buzağılara 15.günlük yaşta itibaren verilmesi gereken kuru yonca, ishale yol açtığı gerekçesiyle 5-6 haftalık yaşta sonra vermektedirler. Oysa ishale yol açan, erken dönemde biçilen yoncada bulunan yüksek orandaki oksalik asittir. Bu nedenle kaba yem olarak buzağılara verilecek yonca; 1/10 oranında çiçeklendiğinde biçilmelidir. 2 aydan sonra buzağı başlangıç yemi yerine bir alıştırmaya programı dahilinde daha ekonomik olan buzağı büyütme yemine geçilmelidir.

Yüksek rutubet oranı kuru madde tüketimini sınırlandıracığından, mümkünse 3 aylık yaşta önce silaj yemlemesi ve otlama yapılmamalıdır. İşkembe içerisinde çok yer kaplayan samanın, kesif yem tüketimini sınırlandırarak buzağılarda gelişme geriliğine yol açtığı unutulmamalıdır. Görülen ilk belirtiler şunlar olabilir: Şiddetli ishal, iştahsızlık, genel bir cansızlık ve hareketsizlik. Dışkı açık renk olup keskin ve hoş gitmeyen bir kokusu vardır. Buzağının vücut sıcaklığı normalin yukarısında veya aşağısında olabilir.

Buzağuların şiddetli bir salgın çıktığı zaman tedavi etkili olmayabileceğinden aşağıdaki önleyici tedbirler alınmalıdır.

- 1.Doğum temizlenmiş ve ilaçlanmış doğum bölmelerinde yaptırılmalıdır.
- 2.Doğan buzağular ayrı ayrı buzağı bölmelerinde bulundurulmalıdır.
- 3.Buzağı bölmelerinde zemin tahta ızgaralı olmalı, temiz ve bol yataklık bulundurulmalıdır.
- 4.Buzağı barınakları havadar ve rutubetsiz olmalıdır.
- 5.Barınaklarda kullanılan tüm malzeme sık sık temizlenip ilaçlanmalıdır.
- 6.Buzağının kesilen göbek kordonuna ilk iki gün ve günde iki defa tentürdiyot ve sülfamit-antibiyotik toz tatbik edilmelidir.
- 7.Bakıcı ve sağımclar el ve giyim temizliğine dikkat etmelidir.
- 8.Buzağuların birbirini ve diğer şeyleri emme ve yalamalarına mani olunmalıdır.
- 9.Yeni doğan buzağıya ağız sütü mutlaka verilmeli ve bir günde verilen süt miktarı buzağının doğum ağırlığının 1/10'unu geçmemelidir. Buzağıya içirilen süt fazla yağlı olmamalı, sıcaklığı 38oC civarında olmalı ve her gün bu sıcaklıkta verilmelidir. İshal çok süratle yayıldığından hasta hayvanlar derhal sağlamlardan ayrılmalıdır.

SONUÇ

- * Daha çok antikor
- * Daha iyi gelişim
- * Daha az ishal problemi
- * Daha sağlıklı buzağular

Dengeli ve Ekonomik Besleme

BAMYA YETİŞTİRİCİLİĞİ

Bamya ; körpe meyveleri taze ya da kuru sebze ve konserve olarak tüketilip (*Hibiscusesculentus*) anayurdu Afrika'dır. Ebegümecigiller (*Malvaceae*) familyasından ılık iklimlerde yetişen bir yıllık otsu bir bitki olan bamyanın bazı çalimsı çeşitleri 2,5 metreye kadar boylanabilirse de, sebze olarak tarımı yapılan çeşitleri genellikle 50-60 cm yüksekliğindedir.

Ülkemizde 2014 yılı için 64.707 da alanda 33.103 ton üretimi yapılan bamya en çok :

Ege bölgesinde 24.844 da alanda 13949 ton
Marmara Bölgesinde 12.678 da alanda 4783 ton
Akdeniz Bölgesinde 10.149 da alanda 7192 ton
Batı Karadeniz Bölgesinde 9.528 da alanda 4016 ton üretimi yapılmaktadır.

Bamya bitkisinin,yaprakları el ayası şeklinde, kökleri oldukça derinde, meyvesi ince uzun piramit şeklinde tohumları yuvarlak, oval ve yeşil renktedir. Bamyanın yaprakları çınar yaprağı gibi dilimli ve tüylü, kirli sarı renkteki çiçeklerinin ortası kırmızıdır. Beş köşeli ve sivri uçlu bir kapsül (kılıf) biçimindeki sarımsı yeşil renkli meyvelerin koyu kıvamlı, yapışkan bir salgısı vardır, içinde çok sayıda küçük, yuvarlak tohum bulunan bu tüylü meyveler henüz sertleşmeden toplandığı için, sebze olarak yenen körpe bamyalar ancak 3-5 cm uzunluğundadır. Körpe bamyalar düzenli olarak toplanırsa, don olayları başlayınca kadar bitki meyve vermeyi sürdürür. Kuraklığa dayanabilen bamya bitkisi, dondan kötübir şekilde etkilenir.

Türkiye'nin hemen her yerinde, özellikle Ege ve Akdeniz bölgelerinde yetiştirilen bamyanın ülkemizde yenen tek bölümü meyveleridir. Bamya, yaş ve kuru olarak tüketilebilir. Tazeyken toplanmalı ve tüketilmelidir, çünkü olgunlaştıkça kartlaşır. Bamyanın kurutulması, çiçek açar açmaz toplanıp ipe dizilerek güneş altında bekletilmesi ile olur. Bamya, çok değişik mutfaklarda kendine yer bulur. Bunlar arasında Akdeniz ülkeleri, Hindistan, Japonya ve Amerika'nın güney eyaletleri sayılabilir. Türkiye'de ve genel olarak Akdeniz ülkelerinde sebze yemeği olarak ya da etli yemeği yapılan bamya, Türkiye'de çok tercih edilmese de kızartılarak da tüketilmektedir Balıkesir bamyası ve sultani bamya denen irice çeşitleri taze, olgunlaşmadan toplanan küçük Amasya bamyası ise kuru sebze olarak yenir. Oysa birçok ülkede yapraklarından ve tohumlarından salata yapılır, meyvelerinin salgısı çorbalara kıvam vermek için kullanılır. Ayrıca tropik ülkelerde gövde liflerinden kumaş ve sicim üretilir. Mide ve bağırsakların düzenli çalışmasını sağlayarak sindirim sistemine yardımcı olur. Lif oranı yüksek bir besin olan bamya, idrar söktürücüdür ve kabızlığı gidermekte faydalıdır. Mineraller açısından da zengin bir sebze olan bamya, halsizliğe iyi geldiği bilinmektedir.

Bitkinin; kök sistemi ana bir kazık kök etrafına dallanmış ikinci derecede kazık kökler ile saçak köklerden oluşmaktadır. Derin bünyeli topraklarda kökler (100-120 cm) derine gidebilir. Taban suyu seviyesinin yüksek olan yerlerde gövde boyu ancak 40-50 cm olabilir. Gövdenin üzeri tüylü veya tüsüz, açık yeşil sarımtırak renktedir. Oldukça kalın ve sağlam yapılı olan bamya gövdesinde (nodyum:gövde üzerinde yaprak yada tomurcuğun geliştiği yer ,şişkinlik yada kabartı)nodyum araları çeşitlere ve yetiştirme şartlarına göre değişir.Nodyumlardan bir yaprak ile bir çiçek veya

yan dal meydana gelir. Bir nodyumdan ikinci kez çiçek veya yan dal meydana gelmez. Bamyada yandal ile gövde boyu ve yandal sayısı en önemli verim komponentleridir. Nodyum sayısının, yandal sayısının ve gövde boyunun artması verim artışında önemli bir kriterdir. Ancak Nodyum aralarının uzun olmaması istenir. Yaprığı çeşitlere bağlı olarak parçalı veya tek parçalı olabilmektedir. Yapraklar çeşitlere göre açık yeşil, koyu yeşil ve kırmızı renkte olabilmektedir. Bazı kırmızı yapraklı çeşitler süs bitkisi olarak da kullanılmaktadır. Bamyada üretiminde yaprak iriliği ile yaprak sapı uzunluğu önemli iki kriteridir. Özellikle bamyada hasatı sırasında hasat iriliğine gelmiş meyvelerin görülebilmemesine olanak sağlayan uzun yaprak saplı ve küçük yapraklı çeşitler tercih edilmektedir. Kısa yaprak saplı ve iri yapraklı çeşitler arzu edilmez. Zira böyle çeşitlerde boyun kısa olması nedeniyle hasat sırasında meyveler kolay görülmez. Hasat döneminde gözden kaçırılan meyveler kartlaşarak pazarlanamaz hale gelir. Çiçek tablası ve meyvesi yenilen sebzeler arasında yer alan bamyada çiçekleri böcekler için çok çekici bir özellik gösteren ve biyolojik olarak erselik yapıdadır. Büyük oranda kendine döllenir. Sıcaklığa ve böcek popülasyonunun özellikle arı popülasyonunun yoğunluğuna bağlı olarak düşük olan yabancı döllenme oranı %63'e kadar çıkabilir. . Bamyada çiçekler sabahın erken saatlerinde açar. Tozlanma ve döllenmede içik tepesinin reseptif olduğu bu saatlerde meydana gelir. Döllenmeden hemen sonra taç yapraklar kapanır, buruşur ve meyve gelişimi başlayarak kuruyan taç yapraklar dökülür. Meyvelerdeki tohum evi sayısında çeşide göre 5-8 arasında değişir. Meyve şekli uzun, piramit şeklinde veya yuvarlağa yakın tombul olabilir. Meyveler açık yeşil, yeşil, şarap kırmızısı renkli olabilir. Meyve sapı ve meyve üzeri çeşitlere bağlı olarak bol tüylü, az tüylü veya tüysüz olabilir. Hasat

dönemindeki meyve irilikleri dikkate alındığında 1.5-2 cm uzunluğundaki meyvelerden 8-10 cm uzunluğundaki meyvelere kadar farklı değişiklikler dikkat çekmektedir. Amasya çiçek bamyası bir cm uzunluk alınca hasat edilirken Bornova bamyasında hasat 3-4 cm lik dönemde yapılır. Bamyada meyve çok hızlı büyür. Yapılan bir çalışmada meyvenin günde 2 cm uzadığı belirlenmiştir. Ülkemizde tüketici alışkanlığı nedeniyle genellikle küçük meyve boyuna sahip bamyalar tercih edilirken ABD, Afrika ve Avustralyada daha iri meyveli çeşitler yetiştirilir ve tüketilir. Olgun meyveler 30 cm kadar boy alabilirler. Ülkemizde yaygın olarak yetiştirilen yerli bamyada çeşitlerine ait bilgiler aşağıda verilmiştir.

Sultani Bamyası: Marmara ve Ege bölgelerimizde yaygın yetiştirilen koyu yeşil renkli düzgün ve beşgen köşeli meyvelere sahip önemli bir çeşidimizdir. Meyve eti yumuşak ve çok lezzetlidir. Sofralık bir çeşit olan sultani bamyada hasat gecikmesi ile selülozlaşma çok yavaş olur.

Bornova Bamyası (Manikürlü bamyası) : Ege bölgesinde yetiştirilen Bornova bamyası sofralık ve konservelik bir çeşittir. Sümüksü yapı oluşturmaması nedeniyle konserve değeri yüksektir. Meyve sultani bamyaya kadar uzun değildir. Ucu hafif tombul ve sap bağlantı kısmı incedir. En belirgin özelliği ise sap bağlantı kısmının mor renk taşımasıdır. Beş köşeli meyve etli ve çok lezzetlidir.

Balıkesir Bamyası (Tombul bamyası) : Balıkesir bamyası değer yerli çeşitlerimizden altı köşeli ve etli meyve özelliği ile kolayca ayrılabilir. Çok kısa şişkin meyveli ve ucu küttür. Bu nedenle tombul bamyaya olarak adlandırılır. Taze tüketime uygunluğu kadar konserve içinde uygun olan bu çeşidin meyveleri etli, ancak çok çekirdekli.

Amasya (Çiçek) Bamyası: Amasya, Tokat ve İç Anadolu'da yaygın olarak yetiştirilen ve çiçek bamyası olarak da adlandırılan bu çeşit açık yeşil renkli ve küçük meyvelidir. Çiçekler açılarak döllenme tamamlandıktan bir süre sonra hasat yapılır.

Ortalama bir cm büyüklüğündeki meyveler şekil olarak sultani bamyaya benze ancak çok küçüktürler. Çiçek bamyası genellikle kurutmalık olarak değerlendirilir.

Meyve başına elde edilebilen bamyaya tohum adedi 70-90 arasında değişir. Tohum kabuğunun kalın olması nedeniyle tohumlar geç ve zor çimlenir. Bu nedenle tohumların ekimden önce 1 gün ıslak bez arasında veya 30 dakika aseton veya alkol içinde ıslatılması önerilmektedir. Tohumlar çimlenme güçlerini 2-3 yıl muhafaza ederler. Daha yaşlı tohumların düzenli çimlenebilmesi için toprak sıcaklığı 20 °C üzerinde olmalıdır. Daha düşük sıcaklıklarda çimlenme süresi uzar büyük sorunlar ile karşılaşılır. Çimlenme için sıcaklık ve toprak rutubetinin optimum olması gerekir. Tohum dikiminden sonra oluşan aşırı yağış veya sulama ile oluşan ağır rutubet tohumların çürümesine neden olur. Ayrıca toprak yüzeyinde oluşan ağır rutubet tohumların çürümesine; toprak yüzeyinde oluşan kaymak tabakası çimlenme ve fide çıkışını engelleyerek bu durumda ekimin yenilenmesi önerilir.

Tüylülük Özelliği; Bamyaya üretimini sınırlandıran en önemli bitkisel özellik gövde, yandal, yaprak ve meyvelerinde bulunan tüyledir. Tüylülük bitkinin zararlılara karşı savunma mekanizması olarak tanımlanmaktadır. Ancak bakım işleri ve hasat sırasında tüylerin salgıladığı kaşındırıcı maddeler (eksudatlar) üretimi sınırlandırmaktadır. Bu tüylerin hasat sırasında kullanılan eldivenleri bile deldiği bilinmektedir. Üretimi yapılacak çeşidin pek çok özelliği yanında az tüylü olması istenir. Düzyaman (1998) tarafından yapılan çalışmada İtalya ve bazı Afrika bamyaya çeşitlerinin aşırı tüylü, ABD, Hindistan, Pakistan ve Japonya'nın bazı çeşitlerinin ise az tüylü olduğu belirtilmiştir. Yine aynı araştırmacı ülkemizin ticari çeşitlerinden olan Kabaklı ve Denizli çeşitlerinin aşırı tüylü Akköy ve Sultani

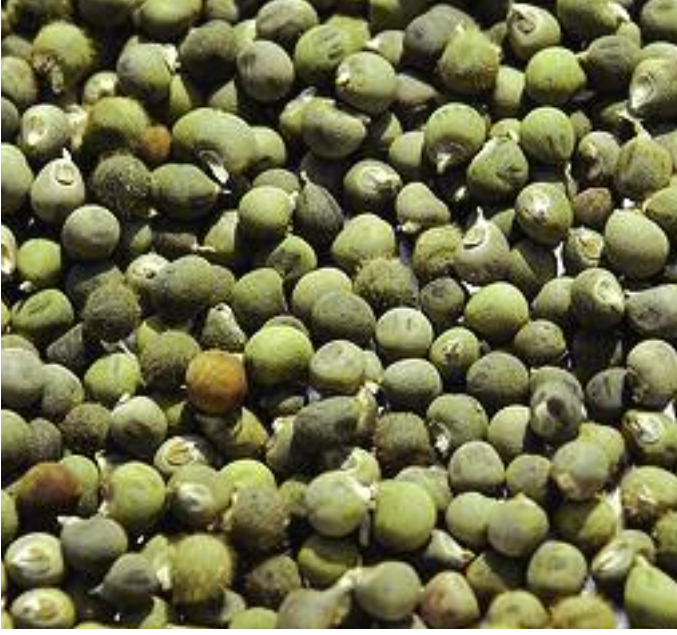
çeşitlerinin ise orta oranda tüy içerdiğini vurgulamıştır.

Sümüksü madde: Bamyada bulunan ve pek çok insanın hoşlanmadığı yapışkan sümüksü madde yada musilaj asidik polisakkaritler yapısındadır ve suda büyük oranda viskozite göstermektedir. Bu nedenle çeşitlerin bu musilaj maddeyi çok oluşturmaması arzu edilir. Taze tüketimde ise hasattan sonra meyvelerin bir gün süre ile soldurulmasının sümüksü madde miktarında azalmaya neden olduğu vurgulanmıştır.

Bamya sıcak iklim sebzesidir. Yüksek sıcaklık içeren bölgelerde düzenli bir gelişme göstererek yüksek verim yapar. Sıcak iklim sebzesi olmasına rağmen alıştırılarak düşük sıcaklıklara maruz bırakılırsa 5-6 °C gibi düşük sıcaklıklara dayanabilir. Ancak verim çok düşer. Gece sıcaklıkların düştüğü bölgelerde bitki bodur kalır ve düzenli ürün vermez. Ortalama hava sıcaklığı 15-20 °C, toprak sıcaklığı en az 15 °C olunca tohum ekimi yapılmalıdır.

Bamya toprak isteği yönünden çok seçici değildir. Her tür toprakta rahatlıkla yetiştirilebilir. Diğer tür sebzelerin yetişemediği yer altı su seviyesi yüksek topraklarda da başarı ile yetişebilir. Ancak ekonomik bir üretim yapmak için derin, geçirgen ve kumlu-tınlı topraklar en ideal toprak tipidir. Özellikle tohum ekim döneminde aşırı toprak rutubetini sevmez. Besin maddelerince ve özellikle de azot bakımından zengin topraklarda nodyum araları uzar ve böylece meyve sayısı azalarak verim düşer. Killi topraklar ve kaymak bağlama özellikle tohum çimlenme döneminde çok büyük problemlere neden olur. Bu nedenle ilkbaharda bamyaya tohumlarının ekimi geç yapılarak bu dönemde karşılaşılan tohum çimlenme problemleri yok edilmeye çalışır. Bamyaya üretimi genellikle tarlada hazırlanan karıkların boyun

noktalarına ocakvari direkt tohum ekimi şeklinde yapılır. Çok az oranlarda da olsa tüplü yetiştirilen fideler ile de üretim yapılabilmektedir. Ayrıca düz tarlaya doğrudan tohum ekimi suretiyle de üretim yapılabilir.

EKİMİ: Ekiminde ilkbaharda toprak derin olmayacak şekilde sürülür. Hava koşullara göre birkaç gün güneşlenen toprağa Disk-Harrowdan önce toprak analizine göre temel gübreleme yapılır. Gübrelerin tamamı bir defada verilir. Düzlenen tarlada ekim yapılacak olan masuralar 40-50 cm ara ile açılır. Toprak tavi yeterli ise tohum ekimi hemen yapılır, değilse masuralara salma su verilir ve tavlanması beklenir. Toprak tavlama masuraların boyun noktalarına 20-25 cm sıra üzeri mesafe ile ve her ocağa 3 tohum gelecek şekilde 2-3 cm derinliğe ekim yapılır. Mümkün ise her ocağın üzerine bir avuç yanmış çiftlik gübresi konur. Bu uygulama kaymak tabakası oluşumunu engeller. Tohumlar toprak tavidaki yeterli ise hızla çimlenerek 2 hafta içinde toprak üzerine çıkarlar. Sulama yapılmadan yapılacak bamya üretimlerinde ise aynı şekilde yapılan toprak işlemlerinden sonra düz tarlaya sıralara el ile veya mibzer ile sıra arası 40-50 cm sıra üzeri ise 15-20 cm mesafelerle tohum ekimi yapılır. Bir dekar alan için 1.5-2.0 kg tohum yeterlidir.

BAKIM İŞLERİ: Çıkışlarını tamamlayan bitkiler ilk hakiki yapraklarını çıkardıkları zaman masuralı üretimde her ocakta birbirinden uzak 2 bitki bırakılarak seyreltilir ve 1. Çapa yapılır. Düz tarla ekimlerinde ise bitkiler 2-3 hakiki yapraklı olunca 1. Çapa yapılır. Bu çapalama işlemi hem yabancı ot gelişimini engeller hemde toprağın havalanmasını sağlar. Susuz yapılan üretimde bitkiler 15-20 cm boy alınca 2. Çapa yapılır. Bundan sonraki gelişim durumuna göre 3. Çapa gerekirse yapılır. Çünkü bitkiler hızla gelişerek aralarını kapatır ve yabancı ot

gelişimini engeller. Masuralı üretim şeklinde sulama yapıldığı için yabancı ot gelişimi kaçınılmaz olur. Bu nedenle 3. çapalama işlemi gerekli olabilir. Bitkiler 15-20 cm boy aldıktan sonra yapılacak bakım işleri sulama ve hastalık-zararlı mücadelesidir.

Masura şeklinde yapılan üretimlerde tohum ekimi ile birlikte iklim koşullarına bağlı olmak koşuluyla gerekli olduğu dönemlerde salma şeklinde sulama yapılır. Yağmurlama sulama küllenme hastalığını teşvik ettiği için kesinlikle yapılmamalıdır. Bamya üretiminde özellikle ilk meyveler görüldükten sonra verilen su verim üzerinde olumlu etki yapar.

Bamya gübreye çok fazla reaksiyon göstermez. İyi bir ürün alabilmek için toprak analiz sonucuna göre dekara 3-4 kg N, 8-10 kg P₂O₅, 10-12 kg K₂O olacak şekilde temel bir ticari gübre verilerek Disk-Harrow ile 0-15 cm derine karıştırılır. Dekara 2-3 ton yanmış ahır gübresi uygulaması önerilmektedir. Azotlu gübre uygulamasının sınırlandırılması da bitki boyunun aşırı uzamasını engellemesi açısından önemlidir.

HASTALIK VE ZARARLILARLA MÜCADELE:

Bamya üretiminde karşılaşılan en önemli hastalık Küllenme hastalığı, en önemli zararı ise yaprak bitleridir. Kök boğazı çürüklüğü gibi fungal kökenli hastalıklara ve beyazsineklere karşıda gerekli önlemler alınmalıdır. Burada unutulmaması gereken bamyada kullanılan ilaçların hasat tarihine uygun olmasıdır. Hasata yakın kullanılan pestisitlerin kalıntı bırakmaması için son ilaçlama ile hasat arasındaki bekleme süresine dikkat edilerek buna uygun bekleme süresi kısa ilaçlar kullanılmalıdır. Kültürel tedbirler ile zararlı ya da hastalık zararı en az indirgenebilir.

Tohum elde etmek amacıyla yapılacak bamya yetiştiriciliğinde toprak hazırlığı, tohum ekimi ve bakım koşulları normal pazar için yapılan taze bamya üretiminden farklı değildir. Ancak tohum eldesi amacıyla yapılan üretimde, sıra arası ve üzeri mesafeler daha fazla tutulur. Çeşidin habitüs iriliğine veya dallanma özelliğine göre tohum ekimi genelde 90- 120x30-40 cm mesafelerle yapılır. Türkiye'de özellikle, Ege ve Marmara bölgelerinde bamya yetiştiriciliği yoğunlaşmıştır. Ancak Karadeniz ve Akdeniz bölgelerinde de yaygınlık kazanmıştır. Bu durum da, zamanla iklimle uyum sağlayan yerel bamya çeşitlerinin oluşmasına neden olmuştur.

HASAT: Bamyalar normal büyüklüklerinin ½ - 3 ü olunca toplanır. Hasatta bamya elle tutulur ve aşağıya doğru bastırılarak koparılır. Hasadı zor ve sıkıcıdır. Daha geç zamana bırakılarak büyütülen bamyaların dokusu sertleştiği ve selülozlaştığı için pazar değeri yoktur. Bir kişi günde 15-20 kg. bamya toplayabilir. Bamyalar toplandıkça diğer taraftan gövde üzerinde açan çiçeklerden yeni bamyalar oluşur.

SAMSUN İLİ FLORA VE FAUNASI

Mustafa ALTINDEĞER / Ziraat Müh.
İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Burhan HEKİMOĞLU / Ziraat Müh.
İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Yurdumuzun siyasi hudutları içerisinde doğal olarak yetiştiği halde başka hiçbir yerde yetişmeyen, diğer bir deyişle dünyada yalnız ülkemizde yetişen bitkiler Türkiye endemikleri olarak adlandırılır. Yurdumuz endemiklerinin sayısı 3000 dolaylarında olup endemizm oranı %33 civarındadır. Ülkemizdeki endemik tür sayısı diğer Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında, bu zenginliğimiz daha iyi anlaşılır. Türkiye, endemik türler açısından dünyanın en zengin coğrafyasına sahiptir. Türkiye florasında bulunan 9.000 türün 3.953'ü TR83 Samsun Alt Bölgesinde bulunmaktadır. Samsunda bulunan tür sayısı ise 1.324'dür. Davis'in "The Flora of Turkey" adlı 10 ciltlik eserinde Samsun florasına oldukça geniş bir yer verilmiştir. Gen kaynağı açısından oldukça zengin olan Samsun'a imkanlar dahilinde gen bankasının kurulması ile türlerin devamlılığının sağlanması ve yok olmasının önlenmesi açısından önemli bir atılım olacaktır.

Türkiye Taksonomik Tür Veritabanına göre ilimiz sınırları içerisinde toplam 681 takson bulunmuştur. Bunun 46 adedi endemik taksondur. Takson, canlıların sınıflandırılmasında, alem'den alt türe kadar bir hiyerarşi içinde düzenlenmiş tüm birimlerin ortak adıdır. Endemik, alanları belirli bir ülke veya bölgeye ait, yerel, ender ve çok ender bulunan türleri içerir. Endemik alan; bir ada, bir

yarımada veya bir dağ olabileceği gibi birkaç metrekairelik alanlar da olabilir. Türkiye endemik bitkiler açısından dünyanın önemli ülkelerinden birisidir.

Samsun ili floristik kompozisyon açısından kıyı ve kıyı ardı geçiş yöresi kuşağı olarak iki ayrı özellik göstermektedir. Kıyı kuşağında, doğuya doğru Samsun-Çarşamba yöresine geçildiğinde; Samsun şehir merkezinin bulunduğu kıyı kesiminin hemen ardındaki sahalarda doğal olarak yetiştiği gibi üretimi de olan patlıcan inciri, orman ve dere kenarlarında bulunan yabani fındık, kızılçık, orman ve fundalık sahalar çok küçük adacıklar şeklinde bir dağılışa sahiptir. Özellikle meşe, gürgen ve bazen de yükseklerde çam ağaçlarının bulunduğu bu alanlardan doğuya doğru gidildikçe, Çarşamba İlçesinin güneydoğusunda Kınalı ve Kestanelik mevkiinde, Orta Karadeniz Bölgesinin en verimli kayın ormanları görülür. Salıpazarı ilçesinde doğal olarak yetişen ve aynı zamanda kültürel üretimi olan kestane ağaçlarının varlığı ile özel kestane balı üretiminin de kaynağı olmuştur. Çarşamba Ovasında özellikle Terme İlçesine doğru Yeşilirmak'ın sağ sahil kısmında denize doğru yoğun orman ve mera fark edilmektedir.

Flora açısından Samsun'un Yeşilirmak deltası üzerinde, Çınarlık beldesinde bulunan Hacı Osman

SAMSUN'DA EL DEĞMEMİŞ ORMAN

sulak alan olan Bafra gölleri ve lagünleri, geniş alanlar kaplayan doğal habitatları ve zengin ornitolojik özellikleri nedeniyle kuşlar için önemli kuluçka alanlarıdır. Kızılırmak'ın Karadeniz'e döküldüğü yerde (Bafra) oluşan sulak alan, sucul, orman ve kumul habitat alanının bir mozaigini içerir. Bitki örtüsünde Jurine akilae gibi bazı türlerin uluslar arası ölçekte önemli popülasyonları ve ülke çapında lokal olarak görülen bazı nadir bitki

ormanı önemli su basar ormanlardandır. Üzerinde yok olma tehlikesinde olan ağaç türlerini barındırmaktadır. Avrupa çapında çok sınırlı bir yayılışa sahip ve hızla ortadan kalkma tehlikesiyle karşı karşıya bulunan eşsiz bir alüvyal orman ekosistemidir. Dişbudak (*Fraxinus excelsior*), meşe (*Quercus hartwissiana*), dişbudak yapraklı kant cevizi (*Pterocarya fraxinifolia*), kayacık (*Ostrya calpigolia*), kayacılar (*Ulmus glabra*), doğu gürgeni (*Carpinus orientalis*), akçaağaç (*Acer canpestre*) önemli bitki türlerini oluşturmaktadır.

Beslenme imkânlarının çok elverişli olması nedeniyle pek çok hayvan türünün barınmasına imkân sağlamaktadır. Köstebek, kaplumbağa ve gri balıkçıl gibi türler bulunmaktadır. Bu özelliklerinin korunması amacıyla sahanın 86 hektarlık bölümü 1987 yılında Tabiatı Koruma Alanı olarak ayrılmıştır.

Kıyı kuşağı yöreleri içerisinde; batıdaki Bafra yöresinde kıydan 200 - 300 m yüksekliğe kadar çıkılan yamaçlarda çalı ve ağaççık formasyonu bulunur. Buralar 700 - 800 m yüksekliğe kadar olan kısımlarda geniş yapraklı orman şeridi uzanır. Bununda üzerinde 1000 - 1200 m yüksekliklerde yayvan yapraklılara çam ağacı çeşidi de karışır. Daha yükseklerde (1500 -2000 m) artık tamamen hakim elaman çam çeşitleridir.

Türkiye'nin Karadeniz kıyısındaki en büyük

taksonları yer alır. Doğal Sit Alanı, bataklık alanlar, altı su basan ormanlar, Yaban Hayatı Koruma Sahası ve Ramsar Alan ilan edilmiş olmasına karşın, çok önemli tehditlerle karşı karşıyadır. Kızılırmak Deltası, uzun yıllardır süren sulak alanları kurutma çalışmaları ve kamış kesimi nedeniyle oldukça zarar görmüştür.

Kavak İlçesi ve çevresinde, artan sıcaklık ve azalan yağış şartlarına bağlı olarak, kuru ormanlar ya da ağaçlı step sahaları hakimiyet kazanmaktadır. Kavak İlçesi çevresinin, asıl karakteristik bitki formasyonu olan kuru ormanlar, bu kesimin tektonik kökenli depresyonlarını ve platolarını kaplamaktadır.

Özellikle güneye bakan yamaçlarda meşe, karaçam ve sınırlı alanlarda sarıçam, kızılçam ile tektonik sahalardaki yayılış kazandığı yörede, akarsu boylarında kavak, söğüt gibi nemcil türlere de rastlamak mümkündür. Kıyı ardı geçiş yöreleri içerisinde Vezirköprü ve yakın çevresinde bitki örtüsü; koru ormanlar (geniş yapraklılar, karışık yapraklılar, iğne yapraklılar) ve nemli ormanlar (kışın yaprağını dökenler, soğuk-nemli iğne yapraklı ormanlar) çalı, fundalıklar, otluklar ve orman altı formasyonu olmak üzere dört gruba ayrılır.

Vezirköprü ilçesi Kunduz Dağında 1100 m'den itibaren nemli ormanlar yayılış göstermektedir. Bu yükseltilerde Kayın (*Fagus orientalis*), Sarıçam (*Pinus sylvestris*) ve bunlar arasında dağınık halde bulunan Akçaağaç (*Acer campstre*), İhlamur (*Tilia rubra*), Gürgen (*Carpinus orientalis*) ile Kızılcık

(*Cornus mas*), Yabani fındık (*Corylus avellana*), Muşmula (*Mespilus germanica*) gibi ağaçcık topluluklarına rastlanılmaktadır. Ormanaltı formasyonları olarak, kaplanotu (*Doronicum orientale*) ve Eğrelti (*Pteridium aquilinum*) gibi otsu türler yaygın şekilde bulunmaktadır.

Halkın dinlenmesi ve eğlenmesi için birçok mesire yeri ve plaj bulunan ilde yaban yaşamı korumak amacıyla bazı alanlar da oluşturulmuştur. Bu alanlar Vezirköprü ilçesindeki geyik üretme istasyonu ile Samsun'un simgesi haline gelen Sülün Gelemen mevki ve Terme ilçesinde sülün ve su kuşları için kurulmuş olan koruma ve üretme alanıdır. Karadeniz Bölgesinde hayatını sürdürebilen sülünlerin neslinin yok olmaması için kurulan **Samsun Gelemen Sülün Üretme Tesisinde** üretilen binlerce Sülün, her yıl doğaya salınmaktadır.

GENÇ ÇİFTÇİ DESTEKLERİ İLE DEĞİŞEN HAYATLAR...

Tarımda sürdürülebilirliğin sağlanması, girişimciliğin desteklenmesi, çiftçilerimizin gelir düzeylerinin yükseltilmesi, alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması ve kırsalda genç nüfusun istihdamına katkı sağlayacak tarımsal üretime yönelik projelerin desteklenmesi amacıyla Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızca yürürlüğe konmuş bir projedir; Genç Çiftçi Projesi...

Kırsalda yaşayan 18- 40 yaş aralığındaki genç çiftçilerimizin; yöresel tarım ürünleri, örtü altı ve süs bitkileri, mantar ile tıbbi aromatik bitki üretimi işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik projelere 30 bin TL'ye kadar nakdi hibe veya aynı olarak hayvancılık (arı, büyük baş, küçük baş, kanatlı ve ipek böceği) desteklerini içeren proje sosyallarıyla da genç çiftçileri köylerinde tutarak şehre göçü önlemeyi de amaçlamaktadır.

Biz de sizler için köy köy dolaştık, projeden yararlanan bazı genç çiftçilerimize mikrofon uzattık ve sorduk; bakalım Proje ile hayatlarında neler değişmiş?

MURAT KUSAN: 29 yaşındayım, Samsun İli Atakum İlçesine bağlı Kayagüney Mahallesinde ikamet etmekteyim. Daha önceden şehirde kuaförlük yaparken köyümüze döndük ve fındık dışında çok da fazla uğraşımız yoktu. Bu arada neler yapabileceğimi düşünürken İstanbul'daki eniştemiz sayesinde bu desteklerden haberdar oldum. Hemen Atakum İlçe Müdürlüğüne başvurumuzu yaptık ve çok şükür ki aranan kriterlere uygun görüldük ve yardımdan yararlandık. Bu destekler kapsamında bize de 6 büyük baş Simental ırkı hayvan verildi. Hayvanlarımız ilk geldiğinde (çok uzun bir yoldan geldikleri için) huysuzlardı, yem ve yerlerini de yadırgamış olmalı ki uyum sorunu yaşadılar. Ancak çok şükür bunları

aştık. Süt ırkı olan 4 Simental verime geçti bile, amacımız hayvanları çoğaltarak besicilik yapmak. Devletimize buradan teşekkür ediyoruz, köyde kalmamız için bir sebep oldu.

CENNET KAYA USLU: Bu işe ilk başlarken Atakum Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma Vakfının ekonomik desteğine ilaveten, İlçe Tarım teşkilatımızın teknik desteği yine arkamızdaydı. Sağ olsunlar, şimdiki Genç Çiftçi Projesi'nden de kendileri sayesinde haberdar oldum. Proje çerçevesinde bize

verilen 30 bin TL karşılıksız hibe sayesinde mevcut tesisimize bir yenisini daha ekleyerek üretim kapasitemizi artırdık. Sonuçlardan memnunuz ancak tabii ki hiçbir şey kolay ve tesadüfen olmuyor, çabalamak şart. Öyle ki biz bu işe başlarken, bir yıl boyunca Saathane'den Kalkancı'ya giden epey bir yolu bir bebek arabasıyla kat ederek mantarları satmayı başardık. Bu çabamız sonucunda sonraki sene kendi aracımızı satın aldık ve şimdi çok şükür ürünümüzü kendi aracımızla götürüyoruz. Tam da bu noktada bu işe girmek isteyenlere diyeceğim odur ki; baştan iyice araştırınlar, piyasa- pazar araştırması ve önlerine mali bir tablo çıkarmadan ve özellikle de Tarım İlçe Müdürlüklerimizle irtibata geçip teknik donanımına sahip olmadan yola çıkmasınlar. Bu vesileyle, İlçe Müdürlüğümüze ve Devletimize sunulan bu fırsatlardan ötürü teşekkürü borç biliyorum.

ARZU SEZGİN: 35 yaşındayım, Samsun Ondokuzmayıs İlçemizin Yörükler Köyünde ikamet etmekteyiz. Daha önceden Bursa'da idik ve eşim bir fabrikada çalışıyordu. Bu şekilde geçinemeyeceğimizi anlayınca 8 yıl kadar önce benim köyüm olan buraya dönüş yaptık. Ancak sıkıntılar hafiflese de burada da sürdü. Zira evimizin yanındaki bu 2 dönüm arazimizle, 4 hayvanımızdan başka varlığımız yoktu.

Bunlardan aldığımız da ancak yememize, kendimize yetiyordu. Derken bir gün İlçe Müdürlüğünden hayvanımıza aşıya gelen personelin durumumuzu fark edip bize projeden bahsetmesi sayesinde haberdar olduk. Hemen başvurumuzu yaptık ve çok şükür 6 Simental büyükbaş hayvan kışın bize teslim edildi. İlk geldiklerinde uyum sorunu yaşadılarsa da artık alıştılar, biz de onlara alıştık. İleriye dönük olarak çoğaltmak ve besicilik yapmayı düşünüyoruz. Devletimize teşekkür ediyoruz, bizi haberdar eden ve tüm emeği geçenlerden de Allah razı olsun.

NEVİN AYDIN: 31 yaşındayım, Samsun İli Ondokuzmayıs İlçesi Dağköy Mahallesi'nde ikamet ediyorum. 2014'de eşimi, 2016'da da kayıinvalidemi kanserden kaybettikten sonra, zaten hasta ve bakıma muhtaç olan kayınpederim ve 3 çocuğumla tabiri caizse kalakaldım. 10 dönüm civarı araziden başka gelir kaynağımız yoktu ve onu da zaten işçi masraflarını karşılayamadığımız için buğday gibi fazla işçilik istemeyen ve yüksek getirisi de olmayan bir üretim şekliyle değerlendiriyorduk. Çok az bir alanda da serada ve açıkta çiçekçilik yapıyorduk

fakat şimdiki gibi bir serayı bu projeden gelen destek olmasa hayal bile edemezdim ne yalan söyleyeyim. Kayınım sayesinde haberdar olduk, başvurduk. Çok şükür kabul edildi ve bugün güzel bir çiçek seramız var. Şebboy ve karanfil yetiştiriyoruz. Diyebilirim ki bu sayede 3 çocuğumun geleceği için umutlarım arttı, üst üste iki kayıptan sonra hayata tutundum.

YUNUS İPEKÇİOĞLU: 27 yaşındayım, Samsun İli Atakum İlçesine bağlı Kayagüney Mahallesi'nde ikamet etmekteyim. Bir miktar fındık üretimimize ilaveten, daha önceden de kendi çapımızda mantar üretimi yaparken bu projeden ve desteklerden haberdar olduk. Çok şükür başvurumuz kabul edildi ve otuz bin TL tutarındaki söz konusu karşılıksız destekten yararlandık. Bu sayede yeni bir

mantarhane devreye sokarak işleri büyüttük. Verimler çok şükür iyi; şimdiye kadar iki kez verim aldık, üçüncü flaş yolda. Hedefimiz üretimi daha da büyütmek. Pazar meselesine gelince önceden de bu işle ilgilendiğimiz için belli bir pazarımız vardı, üretimle birlikte o pazarı da genişleterek satmaya devam ediyoruz. Açıkçası ben şehirden köye proje öncesinde dönmüştüm ama köyde kalmamda proje etkili oldu diyebilirim. Son olarak önce Devletimize, sonra da gerek bizzat gelerek ve gerekse de gece gündüz akşam sabah demeden telefonda iletişim halinde olan Atakum İlçe Tarım Müdürlüğümüzün personeline teşekkürü borç biliyoruz.

YASEMİN AYDIN: 31 yaşındayım, Samsun İli Ondokuzmayıs İlçesine bağlı Esenler mahallesi'nde ikamet etmekteyim. Çiçekçilik aile mesleğimiz diyebilirim. Eşimi 5 yıl kadar önce talihsiz bir şekilde

kaybettikten sonra 1 çocuğumla aile serasında çalışırken bu projeden haberdar olduk. Bakanlığımızın verdiği otuz bin TL destek sayesinde ve başta kayınım Vedat Aydın olmak üzere aile büyüklerimizin de ön ayak olmasıyla kendi işimizi kurduk ve bu donanımlı serayı inşa ettik. Samsun Büyükşehir Belediyemizin, Hollanda'dan özel çeşitlere ait fidanlar getirtmesiyle de diyebiliriz ki Mayıs ve Kasım ayları arasında en kaliteli gülleri bu bölgeden çıkarıyoruz. Hele de yaz aylarında Antalya seralarında sıcaklık artıp verim- kalite düştüğünde iç pazardaki boşluğu ithalat yerine biz dolduruyoruz. Burada ağırlıklı olarak gül yetiştiriyoruz, çok yıllık olması dolayısıyla. Ayrıca katma değeri yüksek bir ürün ve ileride yurtdışı pazarlara açılmak istiyoruz. Son olarak başta Devletimize, sonrasında da İlçe Müdürlüğümüzdeki ilgili personele de teşekkür ediyoruz.

SEVGİ ATALAR: 31 yaşındayım. Samsun İli Tekkeköy İlçesine bağlı Çınaralan Mevkiinde eşim, kayınvalidem ve üç çocuğumla ikamet ediyorum.

Bizim öyle fazla bir arazimiz yok. Evimizin yanındaki birkaç dönüm yerimizde arıcılıkla uğraşıyor, kendimize yetecek kadar sebzemizi üretiyor, üç beş de hayvan bakıyorduk. Bu sırada eşimin arkadaşları vasıtasıyla bu desteklerden haberdar olduk. Başvurumuzu yaptık ve çok şükür kabul edildi. Bir süre kadar önce 6 büyükbaş Simental ırk hayvanımızı proje çerçevesinde teslim aldık. İlk geldiklerinde biz de bir uyum sorunu yaşamadık desem yalan olur. Şimdilerde bunu da aşmış vaziyetteyiz, hayvanlar çevreye ve bize alıştılar. İçlerinden dördünü aşılattık, çoğaltmayı ve besicilik yapmayı düşünüyoruz. Proje için başta Devletimize ve İlçe Müdürlüğünün bizimle ilgilenen çalışanlarına teşekkür ediyorum. Zira daha önce eşim çalışırken, benim başvurumla gönderilen bu destekler sayesinde ben de aileme katkı sağlamış oldum. Bu sayede bir kadın olarak özgüvenim yükseldi ve ilk kez toplum içinde faydalı bir birey olduğumu hissettim. Tekrar teşekkür ediyorum.

ÜLKÜ HANDAN ÖZTÜRK: 26 yaşındayım. Samsun İli Tekkeköy İlçesi Köprübaşı Mevkiinde ikamet ediyorum. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Yüksekokulunu bitirdikten sonra bir süre iş aradım,

maalesef bulamadım. Tam umutsuzluğa kapılıp ne yapsam diye düşünürken, babam sayesinde bu projeden haberdar oldum. Başvurumuzu yaptık, çok şükür ki kabul edildi ve tarafımıza otuz bin TL karşılıksız hibe desteği teslim edildi. Kullanmadığımız bir binamız vardı, bu destekle tüm iç tesis- materyal masraflarını karşılayarak mantarhanemizi kurduk ve beyaz şapkalı mantar üretimine başladık. Çok şükür üretim fena değil. Pazar olarak da yakın halk ve semt pazarlarına ürünümüzü götürüyoruz, alıcısı da şükür fena değil. Diyebilirim ki üniversite bitirmiş işsiz bir genç olarak bu proje ile önüm açıldı, bir nevi kendi işimin patronu oldum. Nasip olursa ileride işimi daha da büyötmeyi düşünüyorum. Son olarak bize bu imkânı sağlayan Devletimize ve bizimle sürekli ilgilenen İlçe Müdürlüğü ekibine teşekkür ediyorum, her şey sayelerinde oldu.

GENÇ ÇİFTÇİ PROJELERİNDE BÜYÜK PAY KADINLARIMIZIN

Tarımda sürdürülebilirliğin sağlanması, genç çiftçilerin girişimciliğinin desteklenmesi, gelir düzeyinin yükseltilmesi, alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması ve kırsalda genç nüfusun istihdamına katkı sağlayacak kırsal alandaki tarımsal üretime yönelik projelerin desteklenmesi amacıyla uygulamaya koyulan genç çiftçi projeleri ilimizde hayata geçirilmeye başlandı.

* GİRİŞİMCİ

* GÜVENİLİR

* GÜÇLÜ

* GÖNÜLLÜ

* GENÇ

Samsun'da projenin ilk uygulama yılında 8675 başvuru olmuş, ilimize tahsis edilen ödenek çerçevesinde 239 adet proje sahibi genç çiftçimiz hibe almaya hak kazanmış ve uygulamalar tamamlanmıştır. Bu projelerden 183 adet projenin sahibi, kadın çiftçidir. Proje kapsamında 134 adet büyükbaş hayvan yetiştiriciliği, 49 adet küçükbaş hayvan yetiştiriciliği, 2 adet kanatlı yetiştiriciliği, 20 adet örtü altı yetiştiriciliği, 8 adet mantar yetiştiriciliği, 7 adet arıcılık, 6 adet bağcılık ve üzüksü bitkiler yetiştiriciliği, 5 adet kapama meyve bahçesi tesisi, 4 adet tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği ve 4 adet fide, fidan, süs bitkisi yetiştiriciliği olmak üzere 239 proje desteklendi. Toplamda ilimizdeki genç çiftçilerimize 7.170.000,00 TL. hibe ödemesi yapıldı.

KADIN ÇİFTÇİLERİMİZ DÜNYA KADINLAR GÜNÜNÜ MİLLİ TARIM RUHUyla KUTLADI

Girişimcilik ruhuna sahip genç kadın çiftçilerimizin "Tarımda Kadın Girişimciliğinin Güçlendirilmesi Programı" kapsamında, İl Müdürlüğümüzce verilen eğitim sonunda Dünya Kadınlar Günü münasebetiyle Ankara'da düzenlenen programa katılımları sağlandı. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızca 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla ATO Congressium'da, düzenlenen "Bu Toprağın Kadınları Milli Tarım Ruhu ile Buluşuyor" etkinliğine merkez ve ilçelerimizden 40 kadın çiftçimiz katıldı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip ERDOĞAN'ın eşi Emine ERDOĞAN'ın katılımıyla gerçekleştirilen etkinlikte; konuşmasına geleceğin teminatı olan Milli Tarım Projesi dolayısıyla Bakanlığı tebrik ederek başlayan Emine ERDOĞAN, "milli tarım" ruhunun böylesine anlamlı bir günde kadınlarla buluşturulmasını çok değerli bulduğunu ifade etti. Tüm kadınların 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü

kutlayan ERDOĞAN, böyle günlerin, karşı karşıya kalınan sorunların konuşulmasına, yeni hedeflerle yol haritalarının çizilmesine vesile olduğunu dile getirdi. Milli Tarım Projesi, ülkemiz açısından geleceğin projesidir. Tabiat bize bir şifa kaynağı sunarken ona ilgisiz kalmak büyük ihanettir. Milli tarım politikasının bu konuda yeni bir sayfa açacağına inanıyorum." dedi.

Milli tarım politikasının amacına ulaşmasını dileyen Erdoğan, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik başta olmak üzere bu vizyona emek veren herkesi tebrik etti. Emine ERDOĞAN, çiftçi kadınların bu topraklara, bu vatana göstereceği vefaya kalpten inandığını belirterek başarı dileğinde bulundu.

Yatırımcı çiftçi kadınlara plaket veren Emine ERDOĞAN'a, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk ÇELİK de 7 bölgeden toprak ve tohum çeşitlerinin ve Türk bayrağının bulunduğu sandık takdim etti.

TARIMDA KADIN GİRİŞİMCİLİĞİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ TANITILDI

Bakanlığımız Eğitim Yayın ve Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Türkiye Çalışma ve İş Kurumu ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği arasında imzalanan "Aktif İşgücü Piyasası Programları İşbirliği Protokolü" çerçevesinde uygulamaya konulan "Tarımda Kadın Girişimciliğinin Güçlendirilmesi Programı" kapsamında, programın ve 2017 yılı faaliyet planlamalarının Tanıtım ve Bilgilendirme Toplantısı yapıldı. Proje kapsamında 14 İlçemizde 226 kadın çiftçimize 9 kurs düzenlenerek girişimcilik eğitimi verildi.

Toplantının açılış konuşmasını yapan İl Müdür Vekilimiz Nail KIRMACI; "Bakanlığımız üretici ruha sahip girişimci kadınlarımızın bilgilendirilmelerini sağlamak, etkinliklerini artırmak ve kadın girişimciliğinin üst seviyelere çıkarmak üzere bu çalışmaları gerçekleştirmektedir. Elbette bir iş fikri olan bütün kadın girişimcilerimizin üretime kazandırılması, iş sahibi olmaları, kendilerini ekonomik anlamda da ifade edebilmelerine imkan tanınması hedefimiz bulunmaktadır. Bu şekilde, tarımda emeğin gerçek kahramanları olan kadınlarımızın bir nebze olsun ön plana çıkmaları sağlanmış olacaktır" dedi.

Akabinde söz alan Valimiz Sayın İbrahim ŞAHİN, "Ben köyde doğmuş 10-11 yaşına kadar köyde yaşamış birisiyim. Aslında köy işlerinin ağırlığının bayanların sırtında olduğunu ve tarımı da kadınların göğüslediğini söylersek herhalde abartmamış oluruz. Kadınlar daha çok yoruluyor ve daha çok yıpranıyor. Kadınlar parmaklarıyla adeta toprağı kazarak çalışırken bile yinede tebessüm yüzlerinden eksik olmuyor. O elleri öpülesi analar, hanımlar, bayanların gerçekten tarımda katkıları çok

fazla. Eğer, biz tarımla ülkemize bir katkı sağlayacaksa ve tarımla birlikte ülkenin kalkınması söz konusu olarsa, nitelikli bir tarımla ancak bunu sağlayabiliriz. Nitelikli bir tarım için de teknolojiyi, tarımsal mekanizasyonu olabildiğince hayatın içine sokmak durumundayız. Bu program kapsamında kadınların doğru bir hedef kitle olarak seçildiğini düşünüyorum" dedi.

Protokol konuşmalarının sonrasında, kendi işlerini kurarak başarılı olmuş örnek kadın çiftçilerimizden kesme çiçek üreticiliği yapan Nazike TAŞPINAR ve Hanife AYDIN ile sera işletmecisi Cemile KESKİN başarı hikâyelerini barkovizyon eşliğinde katılımcılarla paylaştı. Daha sonra örnek kadın çiftçilerimize Sayın Valimiz İbrahim ŞAHİN, İŞKUR İl Müdürü Haşim MEYDAN ve İl Müdürümüz Nail KIRMACI tarafından plaketleri verildi.

8 Mart Dünya Kadınlar günü münasebetiyle ilimizde yapılan kutlamalar ve program çerçevesinde Samsun Valiliği tarafından düzenlenen toplantıya katılan kadın kursiyerlerimize katılım belgeleri verildi.

OVALARIMIZ KORUMA ALTINDA

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk ÇELİK, tarım arazilerinin korunması amacıyla yürütülen çalışmalar kapsamında 49 ildeki 141 ovanın, koruma alanı ilan edildiğini belirterek "Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenen bu ovalarımız artık 'tarımsal sit' gibi korunacak. Böylelikle tarımsal nitelik taşıyan ovalarımızın amaç dışı ve yanlış kullanımlar sonucu yok olmasını büyük ölçüde önlemiş olacağız" dedi.

Tarım arazilerinin korunması amacıyla yürüttükleri çalışmalar kapsamında 49 ildeki 141 ovanın koruma alanı ilan edildiğini söyleyen ÇELİK, "Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu kararıyla tarımsal üretim potansiyeli yüksek, erozyon, kirlenme, amaç dışı veya yanlış kullanımlar gibi çeşitli nedenlerle toprak kaybı ve arazi bozulmalarının hızlı geliştiği bu illerdeki ovalar artık koruma alanı olarak belirlendi. Ovaların sınırları içerisinde yer alan onaylı planlı alanlar ile kararın yayımı tarihi itibarıyla ilgili mevzuatı uyarınca tarım dışı kullanma izni verilmiş olan alanlar için alınmış kararlar geçerliliği koruyacak" diye konuştu.

Karara göre, büyük ova koruma alanı olarak

belirlenen 141 ovanın bulunduğu iller şöyle: Adana, Afyonkarahisar, Ağrı, Aksaray, Ankara, Ardahan, Balıkesir, Batman, Bilecik, Bingöl, Burdur, Çanakkale, Çankırı, Denizli, Diyarbakır, Düzce, Edirne, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Hakkari, Hatay, Iğdır, Isparta, İzmir, Kars, Karaman, Kastamonu, Kayseri, Kilis, Kütahya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Mersin, Muğla, Muş, Nevşehir, Niğde, Sakarya, Samsun, Sivas, Şırnak, Tokat, Uşak, Van ve Yozgat.

İLİMİZ OVALARI DA KORUMA ALTINDA

Büyük Ovaların belirlenmesi kapsamında İl Müdürlüğümüzce gerekli alt yapı çalışmaları tamamlanarak Bakanlığın uygun görüşü ve Bakanlar Kurulu Kararı ile İlimiz Bafra, Çarşamba ve Vezirköprü Ovaları büyük ova koruma alanı olarak ilan edilmiştir. Bafra Ovası 38.388,2423 ha. Alanda Alaçam ve Bafra İlçelerinde toplam 52 köyü, Çarşamba Ovası 87.981,4844 ha. Alanda Tekkeköy, Çarşamba ve Terme İlçelerinde toplam 161 köyü ve Vezirköprü Ovası 12.710,0396 ha. Alanda Vezirköprü ilçesinin 29 köyünü kapsamaktadır. Büyük Ovalarda bulunan tarım arazileri hiçbir suretle amacı dışında kullanılamaz. Ancak alternatif alan bulunmaması ve kurul ve kurullarca uygun görülmesi şartıyla; tarımsal amaçlı yapılar ile Bakanlık ve talebin ilgili olduğu Bakanlıkça ortaklaşa kamu yararı kararı alınmış faaliyetler için tarım dışı kullanımlara Bakanlıkça izin verilebilir.

Bakanlığımızca yapılan bu çalışmalar ile tarımsal nitelik taşıyan büyük ovalarımızın amaç dışı ve yanlış kullanımlar sonucu yok olmasının önüne geçilmiş olacaktır.

Bağ Entegre Mücadele Kış Budaması Eğitimi Tamamlandı

İlimiz 3.781.165 da'lık bitkisel üretim alanı içerisinde 825 da alanda üzüm yetiştiriciliği yapılmaktadır. 770 ton üzüm üretiminin yapıldığı ilimizde Vezirköprü ilçesi en fazla bağ alanına sahiptir. Üreticiler Bağ alanlarında "Mercan" olarak bilinen çeşitle, geleneksel bağcılık yapmakla birlikte Önceki yıllarda İl Müdürlüğümüz ve Samsun İl Özel idaresi katkısı ile Yalavo incisi, Ata Sarısı, Alphonse lavelle gibi farklı çeşitlerde Bağ fidanı ile bağ alanı tesis edilmiştir.

Bu bağlamda ilimiz Vezirköprü İlçesinde 50 da lık alanda "Bağ Entegre Mücadele" çalışmalarına dahil olan üreticilerimize "Bağlarda Çeşit Seviyesinde Kış Budaması" eğitimi düzenlenmiştir. 19 Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. Bülent KÖSE tarafından uygulamalı olarak verilen eğitim çalışmasına, Bağ Entegre Mücadele Projesine dahil olan üreticiler ile, ilgili üreticiler ve il/ilçe Müdürlüğü konu sorumluları katılım sağlamıştır. Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. Bülent KÖSE bağlarda budamada; zamanın doğru belirlenmemesi durumunda bağların

zararlanabileceğini, geç budamada akıntı, erken budamada ise don zararı olabileceğini belirtti. Üreticilerin tesis ettiği bağ alanlarındaki çeşidi mutlaka bilmeleri gerektiğini söyleyerek Bağ budamalarında bırakılacak göz sayısının çeşide bağlı olduğunu bazı çeşitlerin uç gözlerden bazılarının ise 2-3 göz üzerinden verime yattığını; uç gözlerden verime yatan çeşitlerde uc alınması durumunda verimin düşeceğini; bitki beslemede mutlaka "**Toprak Tahlili Yapılarak**" buna göre gübreleme yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Konu ile ilgili olarak İl Müdür Vekili Nail KIRMACI; kurumsal olarak Üreticilerimize alternatif gelir kaynakları yaratmak, bölgemizde daha önceden yetiştiriciliği yapılan ancak ekonomik verimi ve çeşitliliği azalmış ürünlerde yeni ve yüksek verimli çeşitlerle üreticilerimizi buluşturmak yönünde çalışmalarımız devam edecektir. Bölgemizdeki ekolojik koşulların farklılığı hastalık ve zararlılar ile mücadelede ve Pestisit kullanımında, Entegre Mücadele prensiplerinin yaygınlaştırılmaya çalışıldığını belirtmişlerdir.

Üreticilerimizin Pestisit /Zirai Mücadele ilacı kullanmadan önce mutlaka en yakın İl/İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ya da Reçete Yazma Yetkisi olan kişilere reçete yazdırmaları kendi yararlarına olacaktır.

Bitki Koruma Makinelerinin İşletilmesi ve Pestisit Kullanımının Entegre Yönetimi Projesi Tanıtım Toplantısı Yapıldı

Bitki Koruma Makinelerinin İşletilmesi ve Pestisit Kullanımının Entegre Yönetimi "Integrated Management of Pesticides and Liable Exposure with Machinery Executing Needed Treatments" kısa adıyla IMPLEMENT projesi, Erasmus + Mesleki Eğitim Ana Eylem 2, Yenilik Geliştirmeye Yönelik Stratejik Ortaklık Projeleri kapsamında Avrupa Birliği tarafından desteklenen proje açılış toplantısı 19 Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi toplantı salonunda yapıldı.

Açılış toplantısına Rektör Yardımcımız Prof. Dr. Vedat CEYHAN, Ziraat Fakültesi Dekan vekilimiz Prof. Dr. Yusuf DEMİR, Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekan Vekili Prof. Dr. Nermin KILIÇ ile kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, Özel sektör temsilcileri, akademisyenler ve öğrenciler katılmışlardır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi koordinatörlüğünde Doç. Dr. Yeşim Benal ÖZTEKİN, Doç. Dr. Ş. Funda ARSLANOĞLU, Yrd. Doç. Dr. Hüseyin DURAN ve Yrd. Doç. Dr. Alper TANER, Agricoltura e Vita -

Associazione İtalya'dan Dr. Agr. Matteo Ansanelli, Massimo Canalicchio, Çukurova Üniversitesi'nden Prof. Dr. Kubilay K. Vursavuş, Prof. Dr. Ali Bayat, Doç. Dr. Ahmet İnce, Ankara Üniversitesi'nden Prof. Dr. Kamil Saçılık, Prof. Dr. Ergin Dursun, Doç. Dr. Ufuk Türker, Yrd. Doç. Dr. Caner Koç, Ente Nazionale per la Meccanizzazione Agricola - İtalya'dan Dr. Roberto Limongelli, ASAJA-GRANADA İspanya'dan Javier Morales Luque olmak üzere üç farklı ülke konsorsiyumu ile toplam altı kurum ve kuruluş ortaklığıyla yürütülecektir.

Proje koordinatörü Doç. Dr. Yeşim Benal ÖZTEKİN açılış konuşmasında proje hakkında aşağıdaki bilgileri vermiştir.

IMPLEMENT projesiyle, başta çiftçilerimiz olmak üzere tüm kullanıcılar ve imalatçılar ile ziraat

güvenlik sorunları hakkında toplumsal farkındalık yaratılması da beklenmektedir.

Proje açılış konuşmasında konuşan Ziraat Fakültesi Dekanımız Prof. Dr. Yusuf DEMİR Üniversitemizde yakın zamanda kabul edilen ikinci Avrupa Birliği proje olması ve sunulan 287 adet projeden kabul edilen 25 proje içinde yer alması nedeniyle proje ekibini tebrik ettiğini belirtmiştir. Ayrıca bu tür projelere her zaman destek olacaklarını ifade etmiştir.

Proje açılış toplantısındaki konuşmasında Rektör Yardımcımız Prof. Dr. Vedat CEYHAN, Üniversitemizde bu tür projelerin önemine dikkat çekerken yapılacak çalışma sonucunda ortaya çıkacak sonuçların Türk tarımına katkı sağlayacağından emin olduğunu ifade etmiştir. Proje ekibini kutlayan Sayın Ceyhan proje ekibini kutladığını belirtmiştir.

mühendisleri, tarım danışmanları vb eğitimcilere yönelik, güvenli makine kullanımı, doğru uygulama, kalibrasyon, ayar-bakım ve iş güvenliği konularını içeren bir interaktif eğitim platformu geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Proje kapsamında, üretilen materyallerle pilot eğitimler düzenlenerek bitki koruma makineleri kullanımında iş sağlığı ve güvenliği gönüllüleri oluşturulmaya çalışılacaktır.

Bu projeye, tarım sektöründe bitki koruma makineleri ve ürünlerinin doğru kullanılmaması ile ortaya çıkan ve etkileri ölümcül olabilen sağlık ve

BİTKİ SAĞLIĞI BİLGİLENDİRME TOPLANTILARI DEVAM EDİYOR

İl Müdürlüğü olarak temel hedefimiz "Tarladan Sofraya Güvenilir Gıda " sloganı ile üretici, tüketici ve konuyla ilgili sektör paydaşlarını bilgilendirmektir. Bu kapsamda İlimizde 12 İlçede 311 üretici; Bafra ve Vezirköprü ilçelerinde Bayi, Üretici Birlikleri ve Sektör paydaşlarının katılım sağladığı toplantılar gerçekleştirildi.

Geçtiğimiz yıllar dikkate alındığında; İlimizde Bafra ve Çarşamba ovalarının varlığı ve taze sebze, meyve üretimi potansiyeli dikkate alındığında pestisit kullanımı önem arz etmektedir. Taze sebze ve meyve üretimi öncelikli olmak üzere bitkisel üretim de kullanılan pestisitlerin; kayıtlı, kontrollü ve ruhsatlı olup beş doğruyu bir arada bulundurması önemlidir. Toplantılarda; kullanılan pestisitlerin faydalı organizmaları da ortadan kaldırdığını unutmadan "doğru ZAMAN - doğru DOZ - doğru BİÇİM - doğru ORGANİZMA kullanılacak ürün için doğru İLAÇ" kullanımının önemine değinildi. Üreticilerin kullandığı pestisitlerde izlenebilirliği sağlamak için projeli üretim modelleri (İYİ TARIM-ORGANİK TARIM-ENTEGRE ve KONTROLLÜ ÜRÜN YÖNETİMİ vs) dışında Bakanlık talimatı ile hasat öncesi pestisit kalıntı takibi projesi devam ettirilmektedir.

DOĞAL KÖY ÜRÜNLERİ PAZARI BÜYÜK İLGİ GÖRÜYOR

Tarım ve hayvancılığı geliştirmek amacıyla ilçelerde kırsal kalkınmaya yönelik çalışmalarını sürdüren Samsun Büyükşehir Belediyesi, çiftçi desteklerine devam ediyor. Büyükşehir Belediyesi Kırsal Kalkınma Daire Başkanlığı, yetiştirilen ürünlerin tüketiciye direk ulaşması ve daha kolay satışına imkan sunan doğal köy ürünleri pazarlarını hayata geçirdi.

Bu pazarlardan birisi de Ondokuzmayıs ilçesi Karşıyaka Mahallesi'nde kurulan Büyükşehir Belediyesi Doğal Köy Ürünleri Pazarı. Pazar şimdiden hem bölge çiftçisinin hem de vatandaşların göz bebeği oldu. Pazarda satış stantlarının yanı sıra doğal köy ürünleri evi ile salep evi de yer alıyor.

Ahşap malzeme kullanılarak inşa edilen otantik doğal köy ürünleri evi, eski köy evlerini andırıyor. Antika eşyaların da bulunduğu evde yöresel el sanatları ve el emeği göz nuru ürünler de sergileniyor. Ayrıca ilçe çiftçilerinin yumurtadan kabağa, elmadan tereyağına kadar yetiştirdiği tüm meyve ve sebzeler ile hayvansal gıdalar, burada da satışa sunuluyor.

Çiftçilerin daha fazla kazanabilmelerine destek olmak niyetiyle açılan Büyükşehir Belediyesi Doğal Köy Ürünleri Pazarı, hem çiftçileri hem de el emeği ürünler üreten ev hanımlarını mutlu etti. Vatandaşlara pazar günleri hizmet veren pazara alışverişe gelen vatandaşlar, soğuk havalarda işlerini Salep Evi'nde ısıtıyor.

Büyükşehir Belediye Başkanı Yusuf Ziya YILMAZ, kırsal kalkınma yatırımları kapsamında çiftçilere destek vermeye devam edeceklerini kaydederek, "Büyükşehir Belediyesi olarak mahallelerimizdeki kırsal gelişime katkı vermek benim de üzerinde hassasiyetle durduğum bir önceliğimiz. Kırsal ekonominin güçlenmesi ve

buralarda yaşayan vatandaşlarımızın geçimlerini yaşadıkları yerlerde sağlayabilmesi, hatta ekonomik gerekçelerle buraları terk etmek zorunda kalan gençlerimizin geri dönerek, yeniden kendi topraklarında tarım olsun, hayvancılık olsun, meyvecilik olsun buradaki imkânları kullanarak geçimlerini sağlayabilmelerine olanak sağlamak bizim için bir hedef. Bunun için projeler üretiyoruz ve güzel sonuçlar alıyoruz" ifadelerini kullandı.

FINDIKTA KÜLLEME KONULU PANEL DÜZENLENDİ

İlimiz tarımında önemli yer tutan ve üreticilerimize büyük bir gelir kaynağı sağlayan fındığın bakımı, hastalık ve zararlılarla mücadelesi yapılmadığı takdirde verim düşüklüğüne sebep olabilmektedir. Konunun önemine binaen İl Müdürlüğümüzde "Fındıkta Külleme Hastalığı Mücadelesinde Yeni Teknikler " konulu panel gerçekleştirildi.

Panelist olarak Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğünde görevli Ziraat Yüksek Mühendisi Ümit ESER, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat fakültesi Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Ümit SERDAR ve Samsun İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nden Ziraat Mühendisi Hidayet CANDEMİR'in görev aldığı program etkinliğine İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüklerimizden çok sayıda teknik personel, Samsun Ziraat Mühendisleri Odası Şube Başkanı, Ziraat Odası başkanları, Üretici Birlikleri Yöneticileri ve görevli Teknik Danışmanlar,

Serbest Ziraat Mühendisi Danışmanları, sektör paydaşı kurum ve kuruluşların temsilcileri ve çok sayıda fındık üreticisi katılım sağladı.

Çok sayıda fındık üreticisinin katıldığı panelde, "Fındıkta Külleme Hastalığı İle Mücadele" konusunda Uzman Ümit Eser , "Fındık Dip Sürgünü Temizliğinde Azotlu Çözelti Uygulaması" konusunda Prof. Dr. Ümit SERDAR, "Samsunda Fındık Üretim Potansiyeli ve Bitki Sağlığı Çalışmaları" konusunda Ziraat Mühendisi Hidayet CANDEMİR tarafından katılımcılara sunum yapılarak soruları cevaplandırıldı. Panel programı kapsamında, ekonomik kayıplara sebep olabilen Fındıkta külleme hastalığı ile mücadele tekniklerinin yanı sıra fındık üretiminde dip sürgün temizliğinin kültürel mücadele açısından çok önemli ve maliyetli olması dolayısıyla, yeni teknik olan azotlu çözelti uygulamaları maliyetleri azaltması yönüyle dikkati çekti.

KENEVİR YETİŞTİRİCİLİĞİ VE KONTROLÜ EĞİTİMİ DÜZENLENDİ

Lif, tohum, sap ve benzeri amaçlarla yetiştiriciliği yapılan kenevir bitkisinin üretimi ilimizde uzun yıllardır Bakanlığımızın çıkarmış olduğu yönetmelik kapsamında yapılmaktadır.

Farklı organlarından münhasıran esrar elde edilebilen kenevir bitkisinin amacı dışında yetiştiriciliğinin önüne geçilmesi, kontrollü üretiminin yapılması ve denetimi ile ilgili 17 İlçe Müdürümüz ve teknik personelinin katılımıyla İl Müdürlüğümüzde

toplantı düzenlendi. 29 Eylül 2016 tarih ve 29842 sayılı Kenevir Yetiştiriciliği ve Kontrolü Hakkında Yönetmelik hakkında bilgi verildikten sonra Kenevir morfolojisi ve biyolojisi ile ilgili OMÜ Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi Doçent Doktor Selim AYTAÇ, Uyuşturucu ile Mücadele konusu ile ilgili Uyuşturucu ile Mücadele Şube Müdürü Tolga BOSTANCI eğitim verdi.

ÇİFTÇİLERE YENİ BİR GELİR KAPISI "KUŞBURNU"

İlçelerimizde tarım ve hayvancılığa büyük önem veren Samsun Büyükşehir Belediyesi, sahip olduğumuz doğal zenginliğin korunması, geliştirilmesi ve ülke kalkınmasındaki öneminin artırılması için çiftçileri desteklemeye devam ediyor. Bölgemizde ana gelir kaynağı olan ürünlerin yanı sıra çiftçileri yeni ürünlere yöneltmek iklim şartlarına uygun yeni çeşitleri tanıtmak ve aynı zamanda aile ekonomisine katkıda bulunmak amacıyla Büyükşehir Belediyesi ve Alaçam Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe

Müdürlüğü tarafından ortaklaşa hazırlanan kuşburnu projesi hayata geçirildi.

Bu kapsamda Alaçam İlçemiz Uzunkırac Mahallesinde ve çevresinde bölge insanının doğadan toplayıp ilçe merkezinde meyve ya da marmelatını yapıp satarak para kazandığı kuşburnu için, sürekli bir gelir kapısı haline dönüştürülmesi amacıyla 40 çiftçimize 14.000 adet kuşburnu fidanının kapama bahçe tesis edilmesi amacıyla dağıtımı gerçekleştirildi.

PERSONELİMİZE BUDAMA VE AŞILAMA EĞİTİMİ VERİLDİ

Alaçam İlçemizde teknik elemanlarımıza yönelik "Yaprağını Döken Meyve Ağaçlarında Budama ve Aşılama" konulu eğitim düzenlendi.

İlimizde üreticilerimizin kabuklu meyvelerden fındıktan sonra ilgiyle yöneldiği ceviz ve hali hazırda mevcut taze tüketilen meyve alanlarındaki yeni tesis ile verim çağındaki bahçelerde Meyvecilikte Budama ve Terbiye Sistemleri'nin önemi daha da artmaktadır. Bafra ve Alaçam İlçe Müdürlüklerimizde görevli teknik personel ile serbest çalışan Ziraat Mühendisleri ve Tekniker, Teknisyenlerin katıldığı uygulamalı eğitim programında, bölgemizde tesis edilecek veya mevcutta var olan yaprağını döken meyve ağaçlarının (Sert Çekirdekli Yumuşak çekirdekli ve Üzümsü Meyvelerde) genel budama ve terbiye sistemleri konuları ile, Göz aşısı ve Kalem Aşısı konularında uygulamalı bilgi paylaşımı yapıldı.

Konu ile ilgili olarak İl Müdür Vekilimiz Nail KIRMACI; tesis edilen bahçelerde meyve ağaçlarının budama ve terbiyesinin ilk yıllarda yapılarak verim çağına gelen ağaçlarda yeniden şekil vermek ve ekonomik verim kaybını önlemenin mümkün olmayacağını belirterek; üreticilerimizin bahçe tesisinde budama ve terbiye sistemleri konusunda Mutlaka il /ilçe Müdürlüklerimizden teknik destek almaları gerektiğini söyledi. Sertifikalı fidanlarla tesis ettikleri bahçeler ve yaptırdıkları toprak analizleri için Bakanlığımız desteklemelerinden faydalanmalarının kendi yararına olacağına belirtti.

BAKLİYAT KONULU KOMPOZİSYON YARIŞMASI BİRİNCİSİ SAMSUN'DAN

2016 Yılı'nın, "Birleşmiş Milletler Uluslar arası Bakliyat Yılı" ilan edilmesi dolayısıyla, Ülkemiz genelinde düzenlenen etkinliklerden birisi de Lider Çocuk Kampı Projesi kapsamında, kampa alınan ilköğretim 4.sınıf öğrencileri arasında düzenlenen bakliyat konulu kompozisyon yarışması oldu. 81 il de kampa alınan çocuklar arasında her ilde düzenlenen kompozisyon yarışmasında ilk üç dereceye giren kompozisyon metinleri, Türkiye finali için Bakanlığımıza sunuldu. Türkiye finalinde yapılan değerlendirmeler neticesinde, **Samsun İli Alparslan İlköğretim Okulu 4.Sınıf öğrencisi Karahan AYDUR'** un "Bakliyatların Büyük Devrimi" isimli yazısı Türkiye Birinciliğini kazandı. Türkiye birincisi olan Karahan AYDUR; annesi, öğretmeni, okul idarecileri, kamu yöneticileri, çok sayıda sivil toplum örgütü ve basın mensuplarının katıldığı ödül töreninde, kendisini birinci yapan kompozisyon metnini bizzat okuyarak, katılımcılardan büyük alkış aldı.

Türkiye birincisi için Bakanlığımızca takdir edilen 1 Adet Fotoğraf Makinesinin yanı sıra, İl Müdürlüğümüzce tanzim edilen Teşekkür Belgesi ve yine İl Müdürlüğümüzce satın alınan kitap seti, Sayın Valimiz İbrahim ŞAHİN'inde katıldığı ödül töreninde,

birinci olan öğrenciye verildi. Valimiz Sayın İbrahim ŞAHİN, ödül takdiminde yapmış olduğu konuşmada, öğrenciye şiir yazması tavsiyesinde bulunarak tebrik ve takdirlerini bildirdi.

TARIM KAPSAMINA ALINMAYAN ÜRÜN KALMAYACAK

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk ÇELİK, doğal risklerin tamamının teminat altına alındığı 2017 yılını tarım sigortacılığı açısından seferberlik yılı ilan etiklerini belirterek "TARSİM tek merkez olarak çiftçinin doğal afetler karşısında güvencesi konumundadır. Çiftçilerimizin başka bir birimden bu afetler karşısında herhangi bir talepte bulunma durumları artık yok. Ürünlerine sigorta yapmaları kaydıyla TARSİM zararları giderme noktasında tek çıkış noktasıdır. Artık başka bir yerin hasar tespiti veya bu kayıpların giderilmesiyle ilgili çalışmasına gerek kalmadı." dedi. Bu alanda yapılması gereken çalışmaları hayata geçirdiklerini ifade eden ÇELİK, şöyle devam etti:

"2017 yılında uygulamaya koyduğumuz ilklerle birlikte doğal afetlerden kaynaklı tüm tarımsal riskleri sigorta kapsamına almış bulunuyoruz. Tüm Türkiye'de buğday kuraklık karşısında güvence altına alınıyor. Çiftçilerimizin karşılaşılabileceği bütün doğal riskler TARSİM teminatı altındadır. Buğday için 2017 itibarıyla başlayan kuraklık teminatı 2018 yılında tüm tahıl ürünleri için geçerli olacak şekilde yaygınlaştırılacak. 2018'e geldiğimizde artık TARSİM kapsamına alınmayan ürünün kalmayacağını görmüş olacağız. Nihayi hedefimiz ise gelir sigortasını hayata geçirerek çiftçimizin işletme gelirlerini güvence altına almak. İnşallah önümüzdeki dönemde de artık gelir sigortasının hayata geçirilmesi sürecine girmiş olacağız."

İLİMİZDE DE BİLGİLENDİRME TOPLANTISI YAPILDI

Bakanlığımız tarafından 2017 yılının tarım sigortacılığı açısından seferberlik yılı ilan edilmesinin ardından İl Müdürlüğümüzde de tarım sigortaları bilgilendirme toplantısı yapıldı. Konu hakkında bilgi veren İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdür Vekili Nail KIRMACI; 2005 yılında çıkartılan Tarım sigortaları kanununda her geçen yıl çiftçilerimizin lehine yeni düzenlemeler yapıldığını, bu yılda önceki yıl uygulamalarına ilave olarak; buğday ürününde ilçe bazlı kuraklık verim sigortası, kiraz ürününde yağmur riski, meyve ağaçları ile asmaların kendileri ve asma

TARIM SİGORTASI

TARSİM®

TARIM SİGORTALARI HAVUZU

Tarsim Sigortası Mağdur Çiftçinin İmdatına Yetiştiriyor

yaprağı, büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar için isteğe bağlı hırsızlık riski, açık ve yarı açık sistemde yetiştirilen kümes hayvanları için ölüm riski, denizlerde ve iç sularda yetiştirilen su ürünlerinin kafes ve ağıları için sel ve su baskını riskleri teminat kapsamına alındığını açıkladı. Devlet prim desteği oranı; tüm risklerde % 50 oranında uygulanacak, ancak açık alanda yetiştirilen meyvelerde çiçeklenme dönemi dolayısı ile sigorta paketindeki diğer riskler hariç sadece don riskinde 1/3 oranında ek prim desteği olacaktır.

İlimizin Havza ilçesi, Türkiye de 2017 yılında buğday ürününde ilçe bazlı kuraklık verim sigortası uygulanacak pilot ilçeler arasına dâhil edildi. Buğday ürününde sigorta prim tutarının % 60'ı devlet tarafından ödenecektir. Samsun'da Tarım Sigortası poliçe sayısı her geçen yıl artarak 2016 yılında 26.072 sayısına ulaşmıştır. 2016 yılı toplam prim tutarı 15.661.406 TL. olup, bunun 8.929.368 TL'si devlet prim desteğidir. Ayrıca ilimiz genelinde zarar

gören çiftçilerimize de 3.772.117 TL. tazminat ödenmiştir. Çiftçilerimizin herhangi bir olumsuzluk durumunda mağdur olmamaları için Tarım Sigortasını mutlaka yaptırmaları gerekmektedir. Tarım Sigortası yaptırmayan üreticilerimiz, 2090 sayılı Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Devlet yardımlarından istifade edemeyeceklerdir.

TARSİM Bölge Müdürü Bülent YAŞAROĞLU tarafından yapılan sunum ve anlatımda ise; Bitkisel Ürün Sigortası, Sera Sigortası, Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası, Kümes Hayvanları Hayat Sigortası, Su Ürünleri Hayat Sigortası ve Arıcılık (Arılı Kovan) Sigortası uygulamaları detaylandırılmış, 2017 yılında üreticilerce yoğun bir şekilde dile getirilen ihtiyaçlar ve beklentiler doğrultusunda sisteme dahil edilen yeni uygulamalar konusunda bilgilendirme yapıldı. '

GENÇ ÇİFTÇİLERE HİBE DESTEĞİ 2017 YILINDA DA DEVAM EDECEK

Bakanlar Kurulu Kararı gereği 2016-2018 yıllarını kapsayacak şekilde genç çiftçi projelerine 30 bin TL hibe verilmesini öngören Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi Programına 2017 yılında da devam edilecek.

2017 yılı programına ilişkin Tebliğ Resmi Gazete'de yayımlandı

2017 yılı için ise programın bütçesi 483 milyon TL olarak belirlenmiş olup, 16.100 genç çiftçimize hibe desteği verilecek. Bu bütçenin 330 milyon TL'lik kısmının en az 11 bin genç çiftçiye büyükbaş/küçükbaş projeleri kapsamında verilmesi planlanıyor. Bu kapsamda genç çiftçilere en az 51 bin büyükbaş ve 100 bin küçükbaş hayvan dağıtılacak. Bu kapsamdaki hayvanlar geçen yıl olduğu gibi yine TİGEM tarafından temin edilecek.

Proje Konuları

Hayvansal üretime yönelik hazırlanacak projeler şu konuları kapsamaktadır:

- 1) Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği, tesis yapımı ve hayvan alımı,
- 2) Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği, tesis yapımı ve hayvan alımı,
- 3) Arı ve arı ürünleri yetiştiriciliği,
- 4) Kanatlı yetiştiriciliği ve tesis yapımı,
- 5) İpekböceği yetiştiriciliği ve tesis yapımı,
- Bitkisel üretime dair konular ise;
- 1) Kapama meyve bahçesi tesisi,
- 2) Fide, fidan, iç ve dış mekân süs bitkisi yetiştiriciliği,
- 3) Kontrollü örtü altı yetiştiriciliği,
- 4) Kültür mantarı üretimi,

Yöresel ürünler ile tıbbi ve aromatik bitki üretimi, işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik destekleme projeleri kapsamında;

- 1) Çok yıllık tıbbi ve aromatik bitki üretimi, işlenmesi, depolanması ve paketlenmesi,
- 2) Coğrafi işaretli, organik veya iyi tarım uygulamalı bitkisel ve hayvansal üretim,
- 3) Coğrafi işareti olan gıdaların üretimi, konularını kapsar.

Bu yıl, diğer yıldan farklı olarak tesis yapımı konusu da projeler içerisinde yer alacak ve genç çiftçilerin finans ihtiyacını gidermek amacı ile Tarım

Kredi Kooperatifleri tarafından daha etkin kredi kullanımı ve anahtar teslim proje gerçekleştirmeleri sağlanacak.

Son Başvuru Tarihini Kaçırmayın!

Projelerle ilgili başvurular 7 Nisan Cuma günü başlayıp, 5 Mayıs Cuma günü sona erecek. Başvurularda izlenmesi gereken yol ve uygulamalar geçen yıl ile aynı olacak. Ön başvurular, çiftçilerimiz tarafından hiçbir harcama yapılmaksızın, web tabanlı <https://gencciftci.tarim.gov.tr> uzantılı yazılım üzerinden, kesin başvurular ise yerleşim biriminin bağlı olduğu il/ilçe müdürlüklerine şahsen yapılacaktır. Başvurular, illerde vali veya vali yardımcısının başkanlığında kurulacak komisyonlar vasıtasıyla değerlendirilecek.

Değerlendirme sonunda belirlenen genç çiftçilerle hibe sözleşmeleri, GTHB il ve ilçe müdürlüklerince imzalanacak ve projelerin uygulanmasına başlanılacaktır.

Genç Çiftçilerde Aranacak Şartlar

Hibe desteğinden faydalananacak çiftçilerde, Tebliğin yayımlandığı tarih itibarıyla 18 yaşını doldurmuş ve 41 yaşından gün almamış, ücretli çalışan, gerçek ve basit usulde vergi mükellefi, daha önceden Bakanlığın diğer hibe programından faydalanmış olmamak şartı aranacaktır. Başvuru tarihi itibarıyla örgün eğitime devam ediyor olmamak, Hayvansal üretime yönelik, büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği, tesisi yapımı ve hayvan alımı konulu proje başvuruları için bu Tebliğin yayımlandığı tarih itibarıyla 15 adet büyükbaş veya 50 adet küçükbaştan fazla hayvan sahibi olmamak, Arı ve arı ürünleri yetiştiriciliği konulu proje başvuruları için bu Tebliğin yayımlandığı tarih itibarıyla 50 adetten fazla arılı kovan sahibi olmamak, aranacak diğer şartlar arasındadır.

DOKAP KAPSAMINDA ARICILIĞA VE HAYVANCILIĞA BÜYÜK DESTEK

Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) Arıcılık altyapısının desteklenmesi programı kapsamında hibe desteği almaya hak kazanan arı yetiştiricilerine polen ve propolis üretimi konusunda gerekli olan seyyar polen kapanı, polen kurutma makinesi, polen ayıklama makinesi, polen tuzaklı arı kovanı, propolis kapanı propolis tuzağı renkli kavanoz(propolis için), mini derin dondurucu dağıtımı törenle gerçekleştirildi.

Samsun Milletvekili Hasan Basri KURT, Samsun Valisi İbrahim Şahin, DOKAP Bölgesi Kalkınma İdaresi Başkanı Ekrem YÜCE, Ziraat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Yusuf DEMİR ve Kurum Müdürlerimizin katılımıyla düzenlenen törende konuyla ilgili bir açıklama yapan İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdür Vekili Nail KIRMACI; "Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) kapsamındaki illerde, arıcılık altyapısının desteklenmesi, mevcut işletmelerin et üretiminde verimlilik ile kalitenin artırılması ve bölgesel kalkınmayı sağlamaya yönelik etçi ve kombine ırklardan damızlık boğa alımı ve yeni ahır ve ağıl inşaat yatırımlarının desteklenmesini sağlamaktır. 2016 yılında arıcılık konusunda başvurular kabul edilmiş ve 257 adet arıcılık projesi gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında 257 adet arıcıya 6.773 adet arıcılık malzemesinin dağıtımı yapılmıştır" dedi.

Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) kapsamındaki damızlık hayvan alımı projelerinde; 71 adet işletmeye %80 hibe destekli 71 adet Simental ırkı damızlık boğa dağıtımı yapılmıştır. 73 adet işletmeye 297 adet damızlık koç ve kıl keçisi dağıtılmış olup yatırım tutarı 445.500 ödenen hibe miktarı 356.400 TL dir. Proje kapsamında 2017 yılında 87 üreticimize daha % 80 Hibe Destekli Damızlık Boğa alımı gerçekleştirilecektir.

45 BAŞLIK SÜT SIĞIRI AHIRI İNŞAATI TAMAMLANDI

Damızlık Süt Siğiri Hayvancılığı Altyapısının desteklenmesi programı kapsamında projesi ile İl Müdürlüğümüze başvuran ve Bakanlığımız tarafından yatırıma alınan İlimiz Merkez Canik İlçesi Düvecik Mahallesinden Kadir ALBAYRAK, Toplam Proje Tutarı 235.000 TL olan 45 Başlık Damızlık Süt Siğiri Ahır Projesindeki inşaatını tamamlayarak hayata geçirdi. Hibe desteği sağlanması törenine Samsun Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdür Vekili Nail KIRMACI, İl Müdür Yardımcısı Resul KARAKUŞ, Gıda ve Yem Şube Müdürü Semra Gülten, Kırsal Kalkınma ve Örgütlenme Şube Müdürü Orhan

ŞANLI, Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü Yapım İşleri Şube Müdürü Hülya KÜNKÜL, Kadastro Müdürlüğü Teknik Elemanları ve Kurum Personellerimiz katıldı.

GÜBRELER REÇETE İLE SATILACAK

GÜBREDE E-REÇETE DÖNEMİ BAŞLIYOR

gübrelerin tarlaya uygulaması aşamasında Bakanlığımız personeli ile işbirliği içerisinde hareket edecek.

ÇİFTÇİLERE E-REÇETE DÜZENLENECEK

Üretici ve ithalatçı firmalar, sevkiyat işlemlerini Gübre Kayıt ve Takip Sistemi üzerinden yapacak. Söz konusu sisteme kayıtlı olmayanlar kesinlikle sevkiyat yapamayacak.

Bu firmalar yüzde 26 ve yüzde 21'lik kalsiyum amonyum nitrat gübrelerinin satış ve sevkiyat bilgilerini sisteme kaydederek Sevkiyat Belgesi çıktısını taşıma

Geçtiğimiz yıl Haziran ayında satışı yasaklanan nitratlı gübreler ile ilgili Bakanlığımızın yaptığı laboratuvar çalışmaları sonucu gübre satışında yeni kurallar belirlendi. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik, "Nitratlı gübrelerde yapılan patlama testlerinde potasyum nitrat ve sodyum nitrat gübrelerinde bir patlama olmadığı görüldü. Bu iki gübrenin satışını tamamen serbest bırakmış bulunuyoruz ancak yüzde 33'lük amonyum nitrat gübresinin tarımsal amaçlı kullanımını tamamen yasakladık" dedi. Bakan Çelik, "Süreç içerisinde cam, seramik, makine ve gübre gibi sanayi sektörünün talebi üzerine söz konusu nitratlı gübrelerin sanayi amaçlı kullanımına temmuz ayı içerisinde izin vermiştik. Ayrıca yurt içerisinde üretim yapan firmalardan gelen talep üzerine Amonyum Nitrat (%33 AN) , Kalsiyum Amonyum Nitrat (%26 CAN ve %21CAN), Potasyum Nitrat ve Sodyum Nitrat gübrelerinde yeniden patlama testi yapıldı. Bu testlerde potasyum nitrat ve sodyum nitrat gübrelerinde bir patlama olmadığı görüldü. Bu iki gübrenin satışını tamamen serbest bırakmış bulunuyoruz" diye konuştu.

GÜBRE SATIŞINDA YENİ DÜZENLEMELER

Tarımsal amaç dışı kullanım için satış ve sevkiyatlarda ilgili firmaların Bakanlığımızdan izin alması gerekecek. Üretici-İthalatçı firmaların, bayi ve dağıtıcıların yedi eminlerindeki yüzde 26'lık ve yüzde 21'lik Kalsiyum Amonyum Nitrat gübrelerinin çiftçilere satışına kontrollü olarak izin verilecek. Tarım Kredi Kooperatifi ve Pankobirlik, söz konusu

aracına verecek. Eğer, sevkiyat sanayi, ihracat amaçlı yapılacaksa Bakanlıktan ayrıca izin alınacak. Gübre alacak çiftçilere Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) veya Tarımsal Üretim Kayıt Sistemine (TUKAS) kayıtlı olmak zorunluluğu getirildi. İl veya ilçe Müdürlüğü, gübre satın almak isteyen çiftçilerin sistemdeki arazi ve ürün durumunu göz önünde bulundurarak 4 nüsha e-reçete düzenleyecek. Çiftçi, e-reçete ile birlikte gübreyi satın alacağı bayi veya dağıtıcıya başvuracak. Bayi veya dağıtıcı, e-reçeteye göre çiftçiye söz konusu gübrelerin satışını yapacak. Dağıtıcı veya bayi tarafından "Çiftçi Yol Kontrol Belgesi" düzenlenerek nakil yapılacak, söz konusu dağıtıcılar çiftçiye sattığı kalsiyum amonyum nitrat gübrelerini gösteren e-reçetenin bir kopyasını bağlı olduğu İl/İlçe Müdürlüğüne haftalık olarak bildirecek.

Çiftçi, aldığı bu gübreyi tarlaya uygulayabilmesi için e-reçete ile arazinin bulunduğu il veya ilçe müdürlüğüne başvuru yapacak. Müdürlük, bu başvuruları değerlendirecek ve uygulama takvimi hazırlayarak, çiftçilere uygulama öncesinden bildirecek. Tarlaya uygulama esnasında çiftçi ve müdürlük personeli hazır bulunacak. Tarlaya uygulama yapıldıktan sonra çiftçi ve yetkili personel e-reçetenin arka yüzüne uygulanan gübre bilgilerini ve tarihi yazarak imzalayacak.

Çiftçinin, Tarım Kredi Kooperatifleri veya Pankobirlik birimlerinden gübre satın alması için de e-reçete gerekecek ve bu kurumların personelinin nezaretinde tarlasına gübre uygulaması gerçekleştirebilecek.

NİTRAT KİRLİLİĞİNE SON

Tarımsal kaynaklı nitrat kirliliğine karşı artık sularımız korunacak. Sularda tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliğini önlemek veya azaltmak amacı ile çiftçiler tarafından uyulması gereken usul ve esasları düzenleyen Sularda Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliğinin Önlenmesine Yönelik İyi Tarım Uygulamaları Kodu Tebliği Resmi Gazetede yayımlandı.

50 mg/l'den fazla nitrat içeren ve önlem alınmadığı takdirde, belirlenen sınır değerde nitrat içerebilecek tüm yer üstü ve yer altı suları ile tarımsal kaynaklı kirlilikten dolayı ötrofik olduğu belirlenen ve gerekli tedbirler alınmazsa ötrofik hale gelebilecek tabii tatlı su göllerini, diğer tatlı su kaynaklarını, haliçleri ve kıyı sularını etkileyen bölgeler, **Nitrata Hassas Bölge (NHB)** olarak belirlenir. İyi tarım uygulamaları kodunun uygulanması nitrata hassas bölgelerde zorunludur.

Nitrata hassas bölgelerde, yılda 1600 kg ve üzeri azot üreten

hayvancılık işletmeleri ile yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüğüne sahip işletmeler, yürüttükleri tarımsal faaliyetlere göre hayvansal gübre deposu ve/veya gübreleme planı yapmakla yükümlüdür. Nitrata hassas bölgelerde yılda 1600 kg ve üzeri azot, nitrata hassas olmayan bölgelerde ise yılda 3500 kg ve üzeri azot üreten hayvancılık işletmeleri ile yeter gelirli tarımsal arazi büyüklükleri dikkate alınarak belirlenmiş olan tarımsal arazi büyüklüğüne sahip yeni kurulacak tarımsal işletmeler, iyi tarım uygulamaları koduna uygun olarak planlanmalıdır. Mevcut işletmelerin

ise 4 yıl içinde iyi tarım uygulamaları koduna uyum sağlaması gerekmektedir. İyi tarım uygulamaları kodunu uygulamakla yükümlü olan veya gönüllü olarak kodu uygulamak isteyen tarımsal işletmelerin denetimi yılda en az bir defa olmak üzere İl/İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri tarafından yapılacaktır.

YASADIŞI AVCILIĐA SIKI DENETİM

İl Müdürlüğümüzce 24 saat esasına göre gece ve gündüz su ürünleri avcılığı denetimlerine başladı. Yapılan bu denetimlerle deniz ve iç su kaynaklarındaki su ürünleri potansiyelinin verimli şekilde kullanılması, su ürünleri avcılığında sürdürülebilirliğin sağlanması bir plan dahilinde yasa dışı, kayıt dışı ve düzensiz avcılığın önlenmesine yönelik tedbirlerin alınarak uygulanması hedeflenmiştir. İstihsal yerleri, karaya çıkış noktaları, barınaklar, perakende satış yerleri, balık unu ve yağı fabrikaları, yol güzergahındaki kontrol ve denetimler konusunda ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliğinin yapılarak denetimler arttırıldı.

Müdürlüğümüze ve Bakanlığımıza intikal etmiş olan ihbar ve şikayetler üzerine İl İlçe Müdürlüğümüz Kontrolörlerince ortaklaşa denetim birimleri oluşturulmuş ve çapraz denetimler icra edildi. 2017 yılı Ocak Ayının ilk yarısında denetim ekiplerince toplam 26 denetim yapıldı. Denetimler sonucu 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu ve 4/1 Nolu Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen Tebliğin ilgili maddelerinde aykırı yasadışı avlanıldığı anlaşılan ve boy yasağına uymayan toplan 148.500 Kg ürüne (HAMSI) el konularak, ilgililere gerekli idari para cezası uygulandı.

DİKKAT! İÇ SULARDA AV YASAĞI BAŞLIYOR

İç Sularda Sazan, Kadife, Siraz, Yayın, Tatlı Su Kefali ve diğer balık türlerinin avlanma yasağı 1 Nisan 2017'de başlıyor. Av yasağının başlaması ile balıkçılarımızın kayıklarını karaya çekmeleri zorunludur. Av yasağının sona ereceğı 1 Temmuz 2017 tarihine kadar balıkçı teknelerinin iç sulara açılması, gerek teknelerde gerekse kıyıda av araç gereçlerinin bulundurması da yasak kapsamında olduğu unutulmamalıdır.

Yasakların başlangıç ve bitiş tarihi olan 1 Nisan-1 Temmuz 2017 tarihleri arasında Samsun ili sınırları içerisinde bulunan Bafra Balık Gölleri Lagün Kompleksi, Karagöl, Akgöl-Simenit, Ladik Gölü gibi doğal göllerimizin yanı sıra Derbent, Susuz, Altinkaya I ve II, Hasan Uğurlu ve Suat Uğurlu Baraj Göllerinde İl ve İlçe Müdürlükleri Su Ürünleri Kontrolörlerince denetimler yapılacak olup yasak ve sınırlandırmalara uymayanlar hakkında 1380 sayılı su ürünleri kanunu gereğı idari para cezası uygulanacaktır.

Başta balıkçılarımızın ve tüm halkımızın yasaklara uymaları konusunda gerekli hassasiyeti göstermelerini, av yasaklarına uymaksızın yasak dönemde avcılık yapanları en yakın İl/İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüklerimize, Jandarma, Emniyet ve Belediye Zabıta Teşkilatına haber vermeleri ve balıklara yaşamları boyunca en az bir kere üreme imkânı verilmesi gerektiğı unutulmamalıdır.

GIDA ETİKETLERİNDE YENİ DÖNEM

Gıda etiketlerinde...

Yeni dönem başlıyor!

Tüketicilerin temel bilgi kaynağı gıda etiketleri ile ilgili düzenleme olan Etiketleme Yönetmeliği, "Gıda Etiketleme ve Tüketicileri Bilgilendirme Yönetmeliği" ve "Beslenme ve Sağlık Beyanları Yönetmeliği" adı altında ikiye ayrılarak yeniden düzenlendi.

Gıda Etiketleme ve Tüketicileri Bilgilendirme Yönetmeliği tüketicinin gıda hakkında bilgilendirilmesi ile ilgili yeni uygulamaların yanı sıra toplu tüketim yerlerine getirilen yeni zorunlulukları da kapsıyor.

Beslenme ve Sağlık Beyanları Yönetmeliği ise tüketicilerin satın almış oldukları gıdaların etiketlerinde yer alabilecek beslenme ve sağlık beyanlarını ele alıyor.

Gıda etiketlerindeki bilgilendirmenin doğru, açık ve tüketici için kolay anlaşılır olması sağlanacak. Bilgilendirmelerde gıdanın hastalıkları önleme, tedavi etme veya iyileştirme özelliğine sahip olduğuna dair ifadeler bulunmayacak. Tüketicilerin gıda hakkında en doğru ve açıklayıcı şekilde bilgilendirilerek daha bilinçli seçimler yapması sağlanacak. Gıda Etiketleme ve Tüketicileri Bilgilendirme Yönetmeliği ile gıda zinciri içinde yer alan bütün gıda işletmecilerinin sorumlulukları belirlendi. Gıda zincirinin tüm aşamalarında yer alan gıda işletmecileri (üretici, ambalajlayıcı, perakendeci, toplu tüketim yeri, ithalatçı vb.) kontrolleri altında yürüttükleri faaliyetlerin gerektirdiği ölçüde tüketiciyi bilgilendirmeden sorumlu olacak. Gıdaların etiketinde enerji ve besin öğelerinin miktarı yer alacak. Hazır ambalajlı gıdaların etiketlerinde gıdanın 100 g veya 100 ml'sinde enerji değeri ile birlikte besin öğelerinin (yağ, doymuş yağ, trans yağ, karbonhidrat, şeker, protein ve tuz) miktarının yer alması zorunlu olacak.

Toplu Tüketim Yerlerinde Yeni Uygulamalar Getiriliyor

Lokanta, restoran ve kafe gibi gıda toplu

tüketim yerlerinde tüketicilere arz edilen gıdanın adı ve alerjen bileşenlerin belirtilmesi zorunlu hale getiriliyor. Ayrıca gıdanın bileşiminde etil alkol ve/veya domuzdan elde edilen madde bulunması durumunda da aynı şekilde tüketiciler bilgilendirilecek. Bu bilgiler tüketicilerin kolayca görebileceği şekilde menüler, yazı tahtaları, broşür benzeri araçlar vasıtasıyla son tüketiciye sunulacak. Uzaktan iletişim yoluyla (internet, tv, radyo vb.) satılan gıdalarla ilgili olarak son tüketim tarihi veya tavsiye edilen tüketim tarihi hariç tüm zorunlu bilgiler ve gıdanın bileşiminde etil alkol ve/veya domuzdan elde edilen madde bulunması durumunda buna ilişkin bilgilendirmenin satın alma işlemi sonuçlanmadan önce tüketiciye sunulması sağlanacak. Teslimat sırasında ise tüm zorunlu etiket bilgileri (gıdanın adı, bileşen listesi, alerjen maddeler, gıda işletmecisi, işletme kayıt no, menşe ülke, beslenme bildirimi vb.) tüketiciye sunulacak.

Beslenme ve Sağlık Beyanları Yönetmeliğinin Getirdikleri

Beslenme ve sağlık beyanlarının kapsamı genişleyecek. Beslenme ve Sağlık Beyanları Yönetmeliği ile gıdalarda 12 beslenme beyanı ve 203 sağlık beyanı kullanılabilecek. Beslenme Beyanı "Bir gıdanın içerdiği enerji, besin öğeleri veya diğer öğeleri nedeniyle beslenme yönünden yararlı özelliklere sahip olduğunu belirten, ileri süren veya ima eden herhangi bir mesaj" olarak tanımlanıyor. Sağlık beyanı ise "Herhangi bir gıda grubunun, gıdanın veya gıdanın bileşiminde bulunan öğelerin sağlıkla ilişkisini belirten, ileri süren veya ima eden beyan" olarak tanımlanıyor. Gıdanın veya bileşiminde bulunan öğelerin sağlıkla ilişkisini belirten sağlık beyanları, tedavi amaçlı olmayıp vücudun normal fonksiyonlarını devam ettirmesi yönünde olacak.

Herhangi bir gıdada sağlık beyanı yapılabilmesi için, gıdada beyan yapılan bileşen miktarı Yönetmelikte belirlenen şartlara uygun ve günlük normal olarak tüketilmesi beklenen miktarlarda olmalıdır. Örneğin ceviz için sağlık beyanı yapılabilmesi için gıdanın, günlük tüketim miktarının 30 g ceviz içermesi gerekir. Tüketicie, faydalı etkinin günde 30 g ceviz alındığında sağlanacağı bilgisi verilir.

Sağlık Beyanı Örnekleri

*Kalsiyum için ; "Kalsiyum normal kemiklerin korunması için gereklidir" veya "Kalsiyum normal dişlerin korunması için gereklidir" vb. beyanı yapılabilecek.

*D vitamini için; "D vitamini bağışıklık sisteminin normal fonksiyonuna katkıda bulunur" beyanı yapılabilecek.

*Et veya balık için; "Et veya balık, demir içeren diğer gıdalarla birlikte tüketildiğinde demir emiliminin iyileşmesine katkıda bulunur" beyanı yapılabilecek.

*Ceviz için; "Ceviz damarların esnekliğinin artmasına katkıda bulunur" beyanı yapılabilecek.

*Arpa beta-glukanları için; "Arpa beta-glukanları kan kolesterolünü azaltır/düşürür. Yüksek kolesterol koroner kalp rahatsızlıklarının gelişiminde bir risk faktörüdür" şeklinde hastalık riskinin azaltılmasına ilişkin beyan yapılabilecek.

*Fosfor için; "Fosfor çocuklarda normal büyüme ve kemik gelişimi için gereklidir" şeklinde çocukların gelişimi ve sağlığına ilişkin beyan yapılabilecek.

Gıdanın etiketi, tanıtımı veya reklâmında sağlık beyanı yapılabilmesi için gıdanın besin ögesi profili aşağıdaki şartların en az ikisine bir arada sahip olacak. Hacmen %1,2'den fazla alkol içeren içeceklerde hiçbir şekilde sağlık beyanı yapılamayacak.

*Gıdanın bileşiminde en fazla 100 mg/100 kcal sodyum bulunacak.

*Gıdanın içerdiği enerjinin en fazla %10'u doymuş yağ asitlerinden gelecek.

*Gıdanın içerdiği enerjinin en fazla %10'u ilave şekerden gelecek.

*Gıdanın bileşiminde doğal olarak en az 55 mg/100 kcal kalsiyum bulunacak.

Gıdanın tüketilmemesi durumunda sağlığın

olumsuz etkilenebileceğini ileri süren beyanlar, Kilo/ağırlık kaybının miktarına veya oranına atıfta bulunan beyanlar, Bireysel olarak doktorların veya sağlık profesyonellerinin tavsiyelerine atıfta bulunan beyanlar kullanılamayacak.

Glutene Vurgu Yapılacak

Gıda, gluten içeriğine yönelik işleminden geçirilmiş ise atıf yapılan bilgilere ilave olarak, "gluten intoleransı olan bireyler için özel olarak formüle edilmiştir" veya "çölyak hastaları için özel olarak formüle edilmiştir" ifadeleri kullanılabilecek.

Gıda hakkında bilgilendirmeden, gıdayı kendi adı veya ticari unvanı altında piyasaya arz eden gıda işletmecisi sorumlu olacak. İthal edilen gıda hakkında bilgilendirmeden ise ithalatçı sorumlu olacak. Halen faaliyet gösteren gıda işletmelerine Yönetmeliklere uyum sağlayabilmeleri için 3 yıl süre verilecek. Bu süre içerisinde Bakanlığımızca sektör ve tüketicilere yönelik geniş kapsamlı eğitim ve bilgilendirme toplantıları yapılacaktır.

Bakanlıkça onay şartı getirilen gıdaların etiketinde gıda onay numarasının yazılması zorunlu olacak.

Gıda hakkında zorunlu bilgilendirmenin, tüm gıdalar için hazır bulunması ve kolayca erişilebilir olması sağlanacak. Bilgilendirme, hazır ambalajlı gıdalarda doğrudan ambalajın üzerinde, yapıştırılmış veya iliştilmiş bir etiket üzerinde bulunacak.

Hazır ambalajlı hale getirilmeksizin satılan veya satış yapılan işletmede tüketicinin talebi doğrultusunda paketlenerek satılanlarla doğrudan satış için hazır ambalajlı hale getirilmiş gıdalarda, talep edilmesi halinde, alıcılar zorunlu bilgilerin tümü hakkında bilgilendirilecek.

Toplu tüketim yerlerinde son tüketiciye sunulan hazır ambalajlı olmayan gıdalarda gerekli bilgiler kolayca görülebilecek, açıkça okunabilecek şekilde menüler, yazı tahtaları, broşür benzeri araçlarla tüketiciye sunulacak.

AKILCI İLAÇ KULLANALIM SAĞLIĞIMIZI KORUYALIM

Dünya Sağlık Örgütü'nün önerileri doğrultusunda gereksiz ve uygun olmayan ilaç kullanımı sorununun önüne geçilmesi, halkımızda ve sağlık çalışanlarında akılcı ilaç kullanımı ile ilgili farkındalık, bilgi ve bilinç düzeyini artırarak bu yönde davranış değişikliğinin oluşmasının sağlanması amacıyla ilimizde Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi cihaz Kurumu tarafından "Akılcı İlaç Kullanımı Programı" yürütülmektedir. Bu kapsamda Samsun 2017 Akılcı İlaç Kullanımı Eylem Planı içinde ilaçların dolaylı yollarla insan sağlığını etkilemesini önlemeye yönelik akılcı antibiyotik kullanımı eğitimi İl Müdürlüğümüz personelinin katılımı ve İl Sağlık Müdür yardımcısı Hatice ÖZ' ün sunumuyla gerçekleştirildi.

Antibiyotiğin yanlış kullanımının yanı sıra gıdalar yoluyla da insanlara aktarıldığını ve bu sebeple yeni nesillerin antibiyotiğe direnç kazandığını anlatan Öz, bu noktada camiamızın da bilinçli olmasının önemini vurgulamıştır.

MANDA YETİŞTİRİCİLİĞİ PANELİ DÜZENLENDİ

İlimizde yürütülmekte olan "Mandalar Mutlu, Çiftçiler Umutlu" Projesi kapsamında düzenlenen panele Samsun Milletvekili Orhan KIRCALI, Vali Yardımcısı Hacı İbrahim TÜRKOĞLU, Kaymakam Ali Fuat TÜRKEK, Belediye Başkanı Zihni ŞAHİN, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Mehmet KURAN, Büyük Şehir Belediyesi Genel Sekreter Yrd. Sefer ARLI, TKDK Koordinatörü Bülent TURAN, Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdür Vekili Nail KIRMACI, Samsun Manda Yetiştiricileri Birliği Başkanı İsmail METİN, Birlik ve Oda Başkanları ile manda yetiştiricileri katıldı.

Panelde konuşma yapan Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü V. Nail KIRMACI, "İlimizde manda yetiştiriciliğinin geliştirilmesi, manda süt üretiminin kalite ve kantite olarak artırılması, manda ürünlerinin ekonomik katma değerlerinin yükseltilmesi ve bu ürünlerin bir marka haline getirilerek ülke ekonomisi açısından sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla ilimizde yürütülen Mandalar Mutlu Çiftçiler Umutlu Projesini çok önemsemekteyim" dedi.

MILLI TARIM PROJESİ

BİTKİSEL ÜRÜN SİGORTASI

Mağdur olmamak için; meyvelerinizi, don, dolu, fırtına, hortum, yangın, heyelan ve deprem ile sel ve su baskını gibi risklere karşı sigortalatın.

TARİM
PRİMİN
YARISI
DEVLETTEN

Bitkisel Ürün
Sigortası

tarsim.gov.tr
444 82 77

TARİM®
TARIM SİGORTALARI HAVUZU